

Onsdagen den 12 december

Kl. 09.00–12.55
16.00–16.15

§ 1 Bordläggning av förslag till statsminister

Anf. 1 TALMANNEN:

Enligt 6 kap. 4 § första stycket regeringsformen ankommer det på mig att för riksdagens godkännande lägga fram förslag till ny statsminister. Jag har samrått med företrädare för varje partigrupp inom riksdagen och överlagt med de vice talmännen.

Jag föreslår nu att riksdagen till statsminister utser Stefan Löfven, Socialdemokraterna, som avser att bilda en regering bestående av företrädare för Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Detta förslag bordlades.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 21 november justerades.

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:
2018/19:FPM15 Förordning om fiskemöjligheter i Västerhavet
COM(2018) 732 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2018/19:11 till skatteutskottet

2018/19:26 till näringsutskottet

Skrivelse

2018/19:25 till miljö- och jordbruksutskottet

Prot. 2018/19:27
12 december

EU-dokument
COM(2018) 817 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 4 februari 2019*.

*Statens budget 2019
Rambeslutet*

§ 5 Statens budget 2019 Rambeslutet

Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU1
Statens budget 2019 Rambeslutet (prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 5.

Här i riksdagen ska vi i dag fatta beslut om vilken budget som ska styra Sverige genom nästa år. Detta gör vi på toppen av en högkonjunktur och i ett läge där det politiska reformarbetet de senaste åren i princip har stått stilla. Enligt Konjunkturinstitutet når konjunkturen sin topp i år, och tillväxten bromsar in nästa år. Vi i Sverige står i det läget sämre rustade än vi borde.

I dag går Moderaterna och Kristdemokraterna fram med ett gemensamt budgetförslag som erbjuder en ny inriktning och bryter med de senaste årens reformtrötthet. Det är en budget för ökad tillväxt, där staten klarar av att leva upp till sitt åtagande gentemot medborgarna. Det är en borgerlig budget med utgångspunkt i Alliansens gemensamma reformagenda för ett Sverige som håller ihop.

Herr talman! Hösten 2018 har präglats av och kommer att bli ihågkommen för en långdragen regeringsbildning, eller snarare bristen på densamma. Det har varit talmansrundor, sonderingar, samtal, pressträffar och statsministeromröstningar. Jag har sagt det förut, och jag säger det igen: Vi har en övergångsregering, men vi har ingen övergångsriksdag.

Utanför riksdagens väggar har vi den här hösten också blivit påmind om vad vi politiker är satta att hantera. Där ute möter vi människor som i första hand väntar på vård, inte på vem som ska bli statsminister. Det är personer som inte har några övergångssjukdomar.

De kriminella gängerna har inte tagit paus för att Sverige saknar regering. Skjutningarna har tvärtom fortsatt med oförminskad styrka. De är inga övergångsgång.

Världsekonomin tar inte hänsyn till om Sverige har en regering på plats eller inte. Konjunkturen avvaktar heller inte med att vika nedåt.

Nej, Sverige behöver reformer här och nu. I dag har vi, 349 ledamöter i riksdagen, makten att göra något åt problemen och samtidigt rusta Sverige för sämre tider. Det behöver vi göra. Det är därför Moderaterna och Kristdemokraterna går fram med ett gemensamt budgetförslag.

Vi gör det för att försvaret behöver stärkas, både omedelbart – i en orolig värld och en orolig tid – och på sikt, för att bygga bättre försvarsförmåga. Vi gör det för att gängkriminaliteten behöver knäckas och poliserna behöver bli fler. Vi gör det för att vårdköerna måste kortas, så att alla kan få vård i tid. Äldre ska få den omsorg och vård som de behöver. Vi

gör det för att alla pensionärer förtjänar sänkt skatt. Vi gör det för att barnen i skolan behöver mer kunskap och mer ordning och reda i klassrummen, så att skolan kan säkerställa att alla barn får samma livschanser. Slutligen, herr talman, gör vi det inte minst för att det ska löna sig bättre att arbeta och att ha arbetat.

Vårt mål är full sysselsättning. För oss moderater är detta tydligt: Sverige behöver en ny inriktning.

Herr talman! Sverige är en liten, exportberoende och konjunkturkänslig ekonomi. Det gör oss särskilt utsatta. Stabila statsfinanser, där överskottsmålet värnas för sämre tider, tillsammans med reformer för ökad sysselsättning och starkare tillväxt bör därför vara den självklara basen för den ekonomiska politiken.

Vårt budgetförslag läggs fram mot bakgrund av en växande ekonomisk osäkerhet. Konjunkturen kommer att börja vika. Då står vi i Sverige sämre rustade än vi borde.

Tid och möjligheter har under senare år förspillts. Sveriges strukturella svaghet avspeglas också i EU-kommissionens bedömning att Sverige under kommande år förväntas höra till de EU-länder som har lägst tillväxt per capita. För ett land som vill ha stark välfärd duger inte detta.

Sverige behöver nu en politik som underlättar för företagande och entreprenörskap. Entreprenörer och företag ska vilja flytta hit och vara verkamma här. Sveriges långsiktiga tillväxtförmåga bygger inte minst på att vi är ett land där det lönar sig att arbeta och att också välja de mest krävande utbildningarna. Dagens höga marginalskatter straffar dem som gör det, och det har vi inte råd med.

Efter vad som kan kallas en förlorad mandatperiod när det gäller viktiga reformer behöver vi nu stärka svensk ekonomis förmåga för tillväxt och jobbskapande. Vi behöver ta steg mot full sysselsättning. Inte minst viktigt är det att integrationen börjar fungera genom att också nyanlända kan få ett jobb.

Herr talman! När vi nu lägger fram ett budgetförslag går vi från ord till handling. Vi gör det vi har lovat våra väljare. Vi lägger fram en reformagenda för riksdagen att ta ställning till. Den präglas inte minst av den gemensamma reformagenda som allianspartierna tillsammans har utvecklat och gått till val på. Man kan sammanfatta den i fyra områden.

För det första skapar vi fler jobb och stärker konkurrenskraft och tillväxtförmåga. Den som kan jobba ska också göra det, utifrån sin förmåga. Så är det inte i dag. Därför sänker vi skatten på arbete, så att det lönar sig bättre att jobba. Vi inför ett högre tak i RUT-avdraget som bidrar till att skapa fler så kallade enkla jobb. Att färre betalar statlig inkomstskatt med vår politik gör att det lönar sig bättre att utbilda sig. Det innebär också att många lärare och sjuksköterskor slipper att se mer än hälften av en inkomstökning gå till skatt. Under mandatperioden vill vi också ta steg för att avskaffa värnskatte.

För det andra vill vi återupprätta samhällskontraktet, så att den offentliga kärnuppgiften verkligen fungerar. Medborgarna måste kunna räkna med att staten upprätthåller lag, ordning och trygghet i samhället, att det offentliga ser till att det finns bra välfärdstjänster inom vård och skola och att det finns pålitliga ekonomiska trygghetssystem när man inte kan jobba. Det är för allt detta man betalar skatt.

Bland Moderaternas och Kristdemokraternas satsningar för 2019 finns också 5 miljarder i tillskott till Sveriges kommuner och landsting. Här finns dessutom en utvecklad och utökad kömiljard och 18 miljarder till försvaret under perioden 2019–2021. Och vi tar viktiga steg mot 10 000 fler polisanställda till 2024.

För det tredje, herr talman, handlar det om att skapa ett Sverige som håller samman socialt och geografiskt. Sverige ska hålla samman socialt, för vi accepterar inte utanförskap och segregation. Vi vill att skolan ska bli den språngbräda för social rörlighet som gör att alla barn får sina egna chanser. Och de som är nyanlända ska lära sig svenska språket och komma in i vårt samhälle.

Men Sverige ska också hålla samman geografiskt. Sverige är ett land med stora avstånd. De som är beroende av bilen för jobb och försörjning ska inte missgynnas för att de bor utanför storstäderna eller långt ifrån en tågstation. Samtidigt är det viktigt att stärka jord- och skogsbrukets förutsättningar, inte minst med tanke på sommarens torra och bränder. Därför kompenserar vi i vår budget dessa branscher för just detta.

För det fjärde handlar det om att integrationen måste fungera. Hur nyanlända ska integreras i det svenska samhället är en ödesfråga. Arbetslösheten är nästan fem gånger högre för personer födda utanför Europa än för personer födda i Sverige. Ett jobb är viktigt för att man ska kunna påverka och ha makt över sitt eget liv, men det är också viktigt för den svenska ekonomin. Jobben och språket är avgörande delar i detta.

Herr talman! Sveriges reformarbete behöver starta i dag, men det kommer att behöva pågå under en lång tid framöver. Vi moderater ser fortsatt ett behov av en stor bidragsreform – det handlar om kvalificeringen i bidragssystemen och om bidragstak – så att det alltid lönar sig bättre att ta ett jobb än att inte ha ett jobb.

Vi vill se en bred bostadspolitisk reform, som måste genomföras under denna mandatperiod. Det är vi alla här inne skyldiga våra väljare. På arbetsmarknaden ser vi inte minst behovet av en ny och vassare myndighet som ersätter Arbetsförmedlingen.

Sverige behöver mer reformpolitik, och det behöver denna mandatperiod användas till. I dag tar vi första steget.

Avslutningsvis, herr talman, är det riksdagens rätt och riksdagens plikt att besluta över statsbudgeten. Det är vårt ansvar att få politik på plats som svarar upp mot akuta problem och långsiktiga utmaningar. I dag har riksdagen chansen att göra just det. Nu har Sverige möjlighet att få på plats reformer för jobb och tillväxt. Vi kan få fler poliser och ett rejält tillskott till välfärden. Nu kan pensionärer som byggt Sverige få den skattesänkning som de så väl förtjänar. Nu får riksdagen chansen att ta ställning för kortare vårdköer och för bättre integration. Nu kan vi rusta Sverige inför svårare tider. Den möjligheten bör vi ta.

(Applåder)

Anf. 3 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Elisabeth Svantesson gör så gott hon kan för att allting ska låta ungefär som vanligt, men det är inte som vanligt. Tre månader efter valdagen har vi ännu inte en ny svensk handlingskraftig regering på plats. Och även om vi inte har en övergångsriksdag – det blir lätt en lek med ord här – kan ingen riksdagsledamot som har varit här förut säga att

denna höst har liknat någon annan i riksdagsarbetet. Ingen som vet någonting om den svenska konstitutionen kan säga att allting är precis som vanligt här i riksdagen. Ingen som vet någonting om hur man styr detta samhälle och vilken roll regeringen har i det kan säga att allting är som vanligt och att det bara är att låtsas som att vi ska fortsätta på det sättet.

För en knapp månad sedan röstade en klar riksdagsmajoritet nej till att utse Ulf Kristersson till statsminister. De partier som röstade för var Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. I dag tänker samma tre partier, har vi på olika sätt fått veta, gå samman för att rösta igenom en statsbudget.

Till sitt innehåll är politiken bekant – det hör vi när vi lyssnar på Elisabeth Svantesson. Det är stora skattesänkningar. Det är nedskärningar i jobbpolitiken, nedskärningar i byggandet av hyresrätter som folk har råd att bo i och kanske framför allt nedskärningar i fråga om klimatet. Jag skulle ändå vilja veta, med tanke på hur viktig och central en regering är i vårt system, vad det är för regering hon tänker sig ska genomföra denna politik under hela nästa år.

När riksdagen prövade just det underlag som står bakom den politiken blev det ju nej. Varifrån ska det långsiktiga stödet komma? Det är väl inte bara ett irrbloss som hon har presenterat för kammaren i dag?

(Applåder)

Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Nej, saker och ting är verkligen inte som vanligt i denna kammare. Jag tycker att det är synd och att det är sorgligt att så många partier inte väljer att presentera en politik för nästa år.

Jag vill verkligen inte att allt ska vara som vanligt, för de senaste fyra åren har utvecklingen i Sverige gått åt fel håll. Vi har saknat en politik som har mött gängkriminalitet. Vi har saknat en politik som har mött ökade sjukvårdsköer. Jag och vi moderater vill inte ha ytterligare en sådan mandatperiod.

Det är ändå intressant att Fredrik Olovsson, som vice ordförande i finansutskottet, inte vet att finansmakten ligger just här i Sveriges riksdag. Om det nu visar sig finnas ett stöd för den politik som vi lägger fram är det just det som Sveriges riksdag säger. Det är också det som Sveriges riksdag och ledamöterna här har att ta ställning till.

Vår budget pekar ut och prioriterar de behov som Sverige nu behöver möta. Det är mer pengar till polisen, kraftigt ökade försvarsanslag, mer pengar till sjukvården, sänkt skatt för alla som jobbar och sänkt skatt på pension. Det är den politik vi gick till val på, och det är den politik som vi nu presenterar – oavsett regering.

Det är viktigt att påpeka: Det är ingen regering som äger en budget, utan finansmakten ligger här. Detta kommer att vara inriktningen för 2019.

Sverige kan inte vänta på reformer. Vi kan inte vänta ett år till på att få kraftfulla reformer för att möta gängkriminalitet. Vi kan inte vänta på kraftfulla reformer i fråga om långa sjukvårdsköer.

Nu tar vi ställning till budgeten för 2019. Det har Fredrik Olovsson i uppgift att göra. Det har Elisabeth Svantesson, det vill säga jag, i uppgift att göra. Alla vi här inne har i uppgift att göra det. Jag hoppas på ett stöd, för det vore bra för Sverige.

(Applåder)

Anf. 5 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Vi kan ha en debatt, förstås, om hur Sverige utvecklades under de senaste fyra åren. Det blev allt starkare statsfinanser och ökade resurser till kommuner och landsting. Återuppbyggnaden av polisutbildningen påbörjades, så att vi nu får ut poliser på gatorna. Allt det kan vi naturligtvis diskutera. Vi kan också vara överens om att vi för nästa år behöver ytterligare resurser till sjukvård, polis och försvar.

Allt det kan vi vara överens om. Men det vi socialdemokrater har varit tydliga med under hösten är att vi nu behöver få en regering på plats som kan lägga fram en samlad och genomarbetad ändringsbudget som innehåller alla de reformer som Sverige behöver.

Det var en princip som partierna var överens om: att det var viktigt att det skulle gå till på det sättet. Men Moderaterna orkade inte stå bakom den. Därför har vi en motion som har haft väldigt många problem. Det finns exempel på 3 000 procent i marginalskatt i de förslag som har lagts på riksdagen bord. Det finns också en del andra problem, för det har varit slarvigt skrivna lagförslag.

Kan Elisabeth Svantesson nu lova att det inte uppstår några problem med att genomföra den reservation som ni nu ska trycka igenom med stöd från Sverigedemokraterna?

Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag tror att jag lyssnar på en förlorare. När man vet att man har förlorat kör man alla olika argument.

Detta är en väl genomarbetad budgetmotion, ett budgetförslag, från Kristdemokraterna och Moderaterna. Den är väl genomarbetad. Jag har hört statsministern uttrycka sig väldigt nonchalant om den budget som läggs fram. Detta är en väl genomarbetad budget som kommer att göra skillnad.

Det är klart att Fredrik Olovsson inte vill prata om de problem som finns utanför riksdagen, för nu har han ingen budget att lägga fram. Det vore bättre om ni hade tagit ansvar och också presenterat er politik.

Du började ditt inlägg med att säga: Allt det där kan vi vara överens om – att vi behöver fler poliser, starkare försvar och mer pengar till sjukvården. Då välkomnar jag också att Fredrik Olovsson och alla andra socialdemokrater stöder den budget som vi nu har presenterat.

(Applåder)

Anf. 7 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag hör Elisabeth Svantesson prata om att ta tag i akuta problem och långsiktiga utmaningar. Då är det minst sagt överraskande att det är en så destruktiv klimat- och miljöbudget som presenteras.

Flyget blir ett skattefrälse igen. Det blir billigare att köra på bensin och diesel. Investeringar till Klimatklivet halveras. Den som har tänkt söka stöd för att sätta upp solceller kan glömma det. De pengarna finns inte kvar i den utsträckning som vi vet behövs. Slakten fortsätter också med halverade anslag för skydd och skötsel av värdefull natur – våra gemensamma naturresurser.

Den signal som nu skickas väldigt tydligt till dem som möts i Katowice för att hantera de globala klimat- och miljöproblemen är att Sverige ger upp. Den roll som Sverige har spelat i det internationella klimatarbetet är

inte längre att räkna med. När man samlas för att nå klimatmålen och hitta en väg framåt tillsammans vill Moderaterna att det svenska engagemanget ska visas genom att man gör de största nedskärningarna på just detta område.

Jag vill därför fråga Elisabeth Svantesson hur hon med den här ingången tänker sig kunna få med sig andra länder på att få ned klimatutsläppen ytterligare, någonting som minst sagt är ett akut problem och en långsiktig utmaning.

Anf. 8 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag delar Janine Alm Ericsons intentioner och ambitioner, och det är mycket intressant att lyssna på vad hon nu säger: att vi i princip skulle slakta budgeten. Då kan det vara bra att påminna sig om att i det här utgiftsområdet, där Moderaterna och Kristdemokraterna nu presenterar förslag, finns det 9,7 miljarder. För bara två år sedan, i budgeten för 2016, presenterade den rödgröna regeringen 7,6 miljarder i samma budgetanslag, det vill säga 2 miljarder mindre än det vi nu presenterar. Jag tycker att det är ohederligt.

Sedan är det också väldigt tydligt, vilket vi har sagt under hela den förra mandatperioden, att vi ser olika tillvägagångssätt för en effektiv klimatpolitik. Eftersom vi ska vara rädda om miljön och klimatet både i Sverige och globalt – det är ju där de stora problemen finns – gör vi stora internationella klimatinvesteringar, som vi tror är väldigt viktiga för att vi på riktigt ska komma till rätta med klimatproblemen. Vi ägnar oss alltså inte åt symbolpolitik utan åt verklig, världstillvänd klimatpolitik.

(Applåder)

Anf. 9 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! När det gäller de tidigare anslagen har vi väldigt tydligt höjt ambitionerna i den takt som det varit möjligt. När vi kom till regeringsmakten 2014 fanns det inte jättemycket statsfinanser att använda till detta eller andra områden, eftersom vi hade stora underskott på grund av ofinansierade skattesänkningar. Det tror jag är viktigt att ha med oss. Nu har vi ett annat läge, och därför har vi också gjort stora ambitionsökningar på det här området.

Sveriges miljö- och klimatpolitik rankades senast i går, eller om det var i förrgår, återigen som den bästa. Vi rankas om och om igen som det land som har de högsta ambitionerna. I den här budgetreservationen ser vi nu att man vill dra ned på det – fortfarande mitt under klimatmötet i Katowice. Mitt under brinnande klimatkris väljer Moderaterna och Kristdemokraterna att lägga fram en politik som sänker ambitionerna. Hur ser Elisabeth Svantesson att det svarar mot akuta problem och långsiktiga utmaningar?

Anf. 10 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att man ska ha höga ambitioner, och man ska använda skattebetalarnas pengar på allra bästa sätt. Det ska vara effektiva miljöåtgärder. Som jag sa: Vi flyttar fokus från symbolpolitik till verklig och verkningsfull klimatpolitik, till exempel genom basindustrins omställning och att det ska bli lättare att välja exempelvis elbilar. Som jag också sa är det viktigt för oss att satsa på det internationella klimatarbetet.

Prot. 2018/19:27
12 december

Statens budget 2019
Rambeslutet

Jag kan ändå inte låta bli att tänka på att Miljöpartiet har suttit i regeringen i fyra år, och vad är resultatet? Klimatbudgeten har ökat de senaste åren, även om vi nu minskar till en nivå som är över den nivå ni började på. Ändå minskar inte utsläppen. Tvärtom har de ökat de senaste åren. Det är ändå resultatet som måste räknas och inte de vackra orden här i riksdagens kammare.

(Applåder)

Anf. 11 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! För första gången i landets historia hanterar vi en övergångsbudget. Den behövs för att viktiga samhällsfunktioner ska fortsätta att fungera, trots att vi inte har fått någon ny regering på plats. Den ska ge stabilitet och finns i väntan på att en ny regering ska kunna göra förslag till förändringar utifrån dess ekonomisk-politiska inriktning. Övergångsbudgeten är alltså tillfällig.

När lagstiftningen skrevs antogs det att man inte skulle motionera på en övergångsbudget. Det är både rimligt och logiskt att anta det eftersom den ju ska underlätta regeringsprocessen för den kommande regeringen. Vi hade väntat oss en ansvarsfull och ordnad process, att övergångsbudgeten skulle passera genom riksdagen som det var tänkt när lagstiftningen antogs och som de principer som den bygger på och som vi sju partier har varit överens om tillsammans skulle garantera.

Men det ansvaret ville inte valets stora förlorare Moderaterna ta. De väljer i stället att sätta det parlamentariska förhållningssättet och de spelregler som politiken förhåller sig till, det vill säga att regering och budget hör samman, ur spel.

Det handlar om ansvarsutkrävande. Det är inte rimligt att en övergångsregering som inte kan avgå ska sättas att ta ansvar för en kaotisk situation som Moderaterna skapar med Kristdemokraterna och med stöd av ett rasistiskt parti. Moderaterna tar numera inte enbart efter Sverigedemokraternas retorik och politik utan också alltmer av dess agerande i syfte att lugna de interna motsättningar som håller på att slita isär partiet, där starka krafter vill samarbeta med rasisterna.

Det var därför Moderaterna valde att motionera och att servera Sverigedemokraterna makt och inflytande på ett silverfat. Man tar makten genom den ekonomiska politiken i stället för genom regeringsbildningen, bakvägen liksom. Så agerar en förlorare som inte har en regering att tillsätta!

(Applåder)

Anf. 12 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Låt mig berätta vad som är kaos, Ulla Andersson. Det är kaos när barn som är fulla av ångest och depression får vänta på att komma till barn- och ungdomspsykiatrin. Det är kaos med gängskjutningar i Malmö. För några veckor sedan var det fyra skjutningar på 24 timmar. Det är vad jag kallar kaos. Det vi håller på med här inne är en lång och utdragen regeringsbildningsprocess. Det kaos som nu finns utanför dessa väggar har vi i riksdagen till uppgift att lösa.

Nej, vi kidnappar ingen situation. Vi gör det vi tycker att alla borde göra: tar ansvar i den här situationen. Och ansvaret är att presentera en politik som kan lösa akuta problem och också ta sig an de långsiktiga utmaningarna.

Jag kan dock hålla med Ulla Andersson på en punkt: Det är bra att vi har fått en övergångsbudget som utgångspunkt i det arbetet. Det låter ibland i debatten, och det kan vara bra för den lyssnar på denna debatt att höra det, som om vi bara har kastat fram något litet budgetförslag. Statsministern sjönk rätt lågt i går, kan jag tycka. Men den budget som övergångsregeringen har lagt fram är utgångspunkten för vår debatt i dag: 500 anslag, 200 inkomstitlar. Från det kan man dra lite av det man tycker är dålig rödgrön politik, och man kan lägga till viktiga reformer som Sverige behöver. Det är att ta ansvar, herr talman!
(Applåder)

Anf. 13 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är svårt att se hur 14 miljarder i skattesänkningar till de rikaste ska få slut på gängkriminalitet och minska den psykiska ohälsan bland barn.

Jag undrar när Moderaterna lämnade förhållningssättet att regering, statsbudget och ansvarsutkrävande hänger ihop. Ni har aldrig någonsin lyft en sådan diskussion i något forum, såvitt jag vet. Ni använder en väldigt svår parlamentarisk situation till att servera ett rasistiskt parti och starka mörkerkrafter i det här samhället möjligheter till makt och inflytande. Jag hade väntat mig mer än så av ett parti som anser sig självt vara statsbärande. Men det kanske blir så när man inte har någon regering att tillsätta, när man är valets stora förlorare, när man tillhör det minsta blocket och ens parti håller på att slitras isär av interna motsättningar.

Jag beklagar detta. Sverige behöver ordning och reda i en svår parlamentarisk situation, och tids nog får vi alla tid att lägga fram vår ekonomiska politik.
(Applåder)

Anf. 14 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Det är spännande att höra en vänsterpartist tala om ansvar.

Jag måste bara säga: Attackera inte oss för skattesänkningar för undersköterskor! Ni var nära att rösta fram en statsminister som tänker klippa hela värnskatten för dem som har det bäst ställt. Jag tror att det är viktigt att ta bort värnskatten på sikt. Men nej, det där är inte korrekt; det är inte sjyst. Ulla Andersson tillsammans med Vänsterpartiet var helt beredda att rösta fram en statsminister som tänker ta bort värnskatten. Det är helt okej, men stå inte här och attackera oss för att vi vill se till att undersköterskor och barnmorskor får behålla mer i sina plånböcker.
(Applåder)

Anf. 15 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! När vi gick till val lyfte vi fram fyra huvudsakliga fokusområden: sammanhållningen, migrationspolitiken, sjukvården och tryggheten. Det är i mångt och mycket det vi nu följer upp med vår budgetmotion.

Sverigedemokraternas budget innehåller den allra högsta ambitionsnivån vad gäller att stärka Polismyndigheten och rättsväsendet i övrigt. Den innehåller den allra högsta ambitionsnivån vad gäller att inte bara korta utan helt avveckla de växande vårdköerna, och den innehåller den allra högsta ambitionsnivån vad avser att föra en synnerligen restriktiv linje i migrationspolitiken. Den medför de bästa förutsättningarna för att stärka sammanhållningen i Sverige.

Vi skjuter till de resurser som behövs till Polismyndigheten – resurser till fler poliser, bättre betalda poliser, bättre arbetsvillkor och bättre utrustning – liksom till övriga delar av rättsväsendet: Åklagarmyndigheten, domstolarna, Kriminalvården och så vidare.

Vi skjuter till de resurser som behövs för att stärka arbetsvillkoren inom vård och omsorg. Det handlar bland annat om att alla de offentliganställda som jobbar deltid mot sin vilja och alltså vill jobba mer ska erbjudas rätt att göra det. Det rör sig om drygt 50 000 individer, företrädesvis kvinnor. Det handlar om att man ska kunna vidareutbilda sig – på betald arbetstid – utan att dra på sig extra studieskulder. Det handlar om att öka bemanningen, att få fler händer. Och det handlar givetvis om att ta bort den ovanligt ogenomtänkta sjukvårdsskatt som Socialdemokraterna införde under förra mandatperioden – som om vi skulle ha för mycket sjukvård i det här landet.

Givetvis är det här satsningar som kostar, och om man stirrar sig blind på ett budgetdokument ser man bara det. Men jag är övertygad om att det kommer att kosta desto mer att inte genomföra dessa satsningar. Av det skälet, av den anledningen, är vi beredda att göra en prioritering av rättsväsendet och sjukvården och i stället skära ner på annat, mindre prioriterat – exempelvis den dyra migrations- och integrationspolitiken och den kostsamma och vansinnigt ineffektiva Arbetsförmedlingen. Såklart vill vi också avskaffa det inferno av subventioner som har präglat regeringens ekonomiska politik: solceller, elcyklar, bilar, drivmedel, vindkraft och bostäder, för att inte tala om alla skattesubventionerade låtsasjobb. Detta är kort och gott en prioritering vi är mer än villiga att genomföra.

Herr talman! Jag kallar vår budgetpolitik för offensiva reformer i ett defensivt syfte. Vad jag menar med det är att vi behöver genomföra ett antal åtgärder för att stå väl rustade när konjunkturen vänder nedåt, vilket vi ser tydliga tecken på redan nu. Det handlar om att stärka löntagarna, att stärka företagen och att stärka kommunerna.

Det är oroväckande att en tredjedel av arbetskraften står helt utanför arbetslöshetsförsäkringen när vi nu närmar oss en lågkonjunktur. Arbetslöshetsförsäkringen behöver centraliseras och administreras på myndighetsnivå. Den ska göras avgiftsfri, och den ska åtminstone på sikt omfatta fler. Det handlar inte bara om respekt för den enskilda individ som har oturen att bli av med sitt jobb, utan det handlar till lika stor del om att det är klok finanspolitik i den meningen att en generöst tilltagen försäkring agerar konjunktureddämpande.

Vi behöver stärka företagen genom påtagliga skattelättnader vad avser arbetsgivaravgifterna. På så vis kommer företagen inte – i alla fall inte i lika stor utsträckning – att behöva varsla personal om uppsägning när konjunkturen viker.

Sist men absolut inte minst behöver vi stärka kommunerna genom att staten tar ett större finansiellt ansvar för kommunsektorn. Sverigedemokraternas budget medför mycket påtagliga resurstillskott till kommunerna, och det syftar givetvis till att de inte ska behöva antingen chockhöja kommunalskatten eller skära ned på den kommunala välfärden.

Med en klok och välavvägd ekonomisk politik kan vi lindra effekterna av en kommande lågkonjunktur så långt det är möjligt.

Herr talman! Vi vet också vilka det är som drabbas hårdast i tider av sämre ekonomisk utveckling. Det är de som av olika skäl har en svagare ställning på arbetsmarknaden med låga inkomster, och det är de äldre med tuffa marginaler. Det är därför ingen slump att det är de grupperna som får de allra största förstärkningarna med vår samlade budgetpolitik. Den lägsta inkomstgruppen stärks mer än fyra gånger så mycket som den högsta inkomstgruppen. De äldre, 65 år och uppåt, stärks nästan fem gånger så mycket som de som inte hunnit bli riktigt så åsrika. Kvinnor stärks något mer än män, i genomsnitt. Detta avseende den egna köpkraften, och med starkare köpkraft är man bättre rustad att möta en svagare konjunktur.

Det här är också det kloka sättet att approachera frågan om inkomstklyftor. Att höja marginalskatterna till de högsta i hela världen ställer såklart till det för höginkomsttagarna, men det gör inte nödvändigtvis de resurs-svaga grupperna lyckligare. Det är bättre att fokusera på och stärka låginkomsttagarna. Det är bättre att bekämpa fattigdom än att bekämpa rikedom.

Herr talman! Vad gäller eftermiddagens votering kommer vi i Sverigedemokraternas riksdagsgrupp, för den händelse att vårt eget budgetalternativ inte vinner kammarens gehör, att lägga våra röster på de gemensamma moderata och kristdemokratiska reservationerna.

Det finns en del att anmärka på där – att man inte mäktar med att återställa den höjda beskattningen av vanligt folks sparande eller avskaffa den ohyggligt ogenomtänkta skatten på sjukvård som infördes under förra mandatperioden är två exempel på det. Men det finns även en del bra satsningar där. Satsningar på försvar, rättsväsen, sjukvård och lägre skatt för pensionärer är sådant som väger tyngre. Man har inte tillräckligt höga ambitioner, men när vi ställs inför valet mellan ett dåligt alternativ – det vill säga en förlängning av fyra års socialistisk ekonomisk politik – och ett någorlunda hyfsat alternativ, då väljer vi det sistnämnda. Så kommer det att bli.

Med det sagt yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservationer nr 2 och nr 6.

(Applåder)

Anf. 16 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Oscar Sjöstedt berömde Sverigedemokraternas fördelningsspolitik i det anförande vi just lyssnat till. Men i Sverigedemokraternas budgetmotion kan man faktiskt läsa att de samlade effekterna av en ekonomisk politik innebär att den rikaste tiondelen av befolkningen får en nästan dubbelt så stor förstärkning av sin privatekonomi som den fattigaste tiondelen. De med de bästa ekonomiska förutsättningarna vinner alltså mest på Sverigedemokraternas ekonomiska politik. Det man kallar ökad sammanhållning är i själva verket ökade klyftor.

Detta är inte heller någon engångsföreteelse. Det kan inte vara ett olycksfall i arbetet; det kan man knappast påstå. Detta är ju närmast regel när Sverigedemokraterna författar sina budgetmotioner.

Jag skulle därför vilja fråga Oscar Sjöstedt hur det kommer sig att det alltid är den grupp som har de högsta inkomsterna som prioriteras när Sverigedemokraterna lägger fram sin ekonomiska politik här i kammaren.

Anf. 17 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag talade precis i mitt anförande om den relativa förändringen och förstärkningen för olika inkomstdeciler. Om jag minns siffrorna rätt, vilket jag tror, stärker vi den högsta inkomstgruppen, inkomstdecil 10, med motsvarande 0,8 procent och den lägsta inkomstgruppen, inkomstdecil 1, med 3,3 procent. Förstärkningen är alltså, som jag sa, mer än fyra gånger så stor för den lägsta inkomstgruppen som för den högsta. Det är givetvis så man måste förhålla sig till denna fråga.

Det är också intressant att ledamoten Olovssons högsta chef, det vill säga statsministern, så sent som i förrgår sa att Socialdemokraterna är beredda att avskaffa värnskaften. Hur hade den fördelningspolitiska analysen i så fall sett ut?

Vi gör ganska mycket som är riktat mot de lägsta inkomstdecilerna. Det handlar om en stark arbetslöshetsförsäkring och ökade bostadsbidrag till ofta ensamstående småbarnsföräldrar, som kanske bara jobbar deltid och har väldigt låga inkomster. Det handlar såklart om garantipensionärerna, som har en väldigt tuff situation. Vi höjer deras pension med 1 000 kronor i månaden. Det handlar om bostadstillägg för pensionärer som befinner sig i dessa grupper – även detta höjer vi ganska påtagligt.

Vår budget innehåller alltså en hel del reformer som har bäring på de lägsta inkomstgrupperna, och det är därför just dessa grupper stärks allra mest. Jag är oerhört nöjd med den fördelningspolitiska profil som vår budget har.

Anf. 18 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater är alltid beredda att kompromissa om en helhet för att få till stånd en ny regering. Sverige måste ju få en sådan på plats. Men det handlar naturligtvis om en helhet, där vi i politikens hela bredd ska kunna se en samlad effekt för trygghet, rättvisa och en bra välfärd.

Den effekt som jag tog upp med Oscar Sjöstedt, nämligen att de som har de högsta inkomsterna får mest pengar av Sverigedemokraterna – 3 000 kronor mer i plånboken för mig som höginkomsttagare än för dem som har de lägsta inkomsterna – är den samlade effekten av er ekonomiska politik. Det har RUT räknat ut åt er, så det är säkert alldeles korrekt. Detta är siffror hämtade direkt ur Sverigedemokraternas budget.

Så när jag, som har högre inkomst, och den som har lägre inkomst ska gå och handla har jag 3 000 kronor mer med Sverigedemokraternas politik än den som har det sämst ställt. Sedan berömmar man sig av att äldre kanske får lite mer än andra, men det är ju de rikaste äldre.

Anf. 19 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det är givetvis inte de rikaste äldre som får mer i plånbo-
ken om man höjer garantipensionen och bostadstillägget för pensionär-
erna.

Man måste bryta ned siffrorna lite mer. I den lägsta inkomstgruppen –
en decil är 10 procent – är det ungefär hälften som inte har något jobb att
gå till. Jag kan givetvis inte sänka inkomstskatten för en människa som
inte har någon inkomst. Det bästa man kan göra för att minska klyftorna
och stärka den lägsta inkomstgruppen är att se till att de som inte har något
jobb kan få ett jobb att gå till. Då får de också lägre inkomstskatt, men det
är svårt att sänka inkomstskatten för en person som inte har någon inkomst.
Då får man göra andra saker. Det är klart att den som har hög inkomst får
mer pengar i absoluta termer även med en liten skattesänkning.

Anf. 20 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till Centerpartiets reser-
vationer 3 och 7.

Herr talman! Man kan alltid trösta sig med att det hade kunnat vara
värre. Det är klart att denna tid av politisk osäkerhet hade varit betydligt
allvarligare om den svenska och den europeiska ekonomin hade varit
sämre än den är i dag. Vi kan konstatera att vi för denna debatt i en tid av
hyfsade överskott och reformutrymme och att det inte föreligger något be-
hov av att spara på kort sikt, här och nu. Detta förenklar situationen, minst
sagt.

Det här låter möjligen som smicker riktat till den nyss avgångna reger-
ingen, men så är självklart inte fallet. Jag tycker att man i detta läge ska
ägna en varm och tacksam tanke åt kloka beslut som fattades i slutet av
1990-talet och under 2000-talet, som gjort Sverige strukturellt starkt och
sett till att den ekonomiska situation vi just nu har att hantera är förhållan-
devis god jämfört med situationen i många av våra grannländer.

I någon mån kan man säga att Sverige under dessa veckor och månader
har haft råd med en politisk osäkerhet. Denna situation är dock snabbt
övergående, och vi måste självklart återgå till en handlingskraftig politik
som löser de problem vi nu ser. Annars kommer det positiva läge som
svensk ekonomi i dag befinner sig i snabbt att gå över.

Som Elisabeth Svantesson sa tidigare finns det, även om dagens debatt
och efterföljande votering skulle resultera i att någon av reservationerna
går igenom, anledning att rikta en tacksam tanke till det arbete som över-
gångsregeringen har gjort. Alla budgetmotioner, inklusive min egen, byg-
ger på den övergångsbudget som övergångsregeringen, efter samtal, tog
vidare. Det arbete som genomfördes var värdefullt och ligger som en bas
för alla förslag vi i dag debatterar och sedermera röstar om. Övergångs-
budgeten ligger till grund, och arbetet med den var värdefullt.

Även om jag, herr talman, inledde med att säga att läget för den svens-
ka ekonomin är förhållandevis gott är det uppenbart att orosmolnen hopar
sig. Vi vet inte vad som händer med brexit. Vi har nu under morgonen fått
nya bud från de brittiska öarna om ytterligare politisk osäkerhet. Detta är
inte minst allvarligt för Sverige som liten, exportberoende nation med hi-
storiska band just till de brittiska öarna. Brexit är ett drama för hela Europa
och det europeiska samarbete som vi och vår ekonomi är mycket beroende
av.

Det finns också all anledning att vara orolig över den ryska aggressionen och de tecken vi ser på att den fortsätter. Detta innebär att vi måste rusta Sverige starkt på många olika sätt, inte minst när det gäller försvarspolitik. Det spiller givetvis också över i ökad osäkerhet, vilket innebär en sämre ekonomisk utveckling – också det allvarligt för ett litet, exportberoende land.

Vi ser många andra hot mot handeln. Vi har en president i Vita huset som närmast dagligen försöker rikta grundskott mot den ordning som vi under tiden efter andra världskriget har riggat för att stimulera gränsöverskridande handel, en ordning som har gynnat Sverige i allra högsta grad. Det finns många hot mot den.

Det är alltså hög tid för Sverige att samla sig och genomföra de reformer som vi ser behövs, rusta Sverige starkt och göra det vi kan för att stärka den svenska positionen och ekonomin i ett läge där många andra gör sitt bästa för att underminera läget för ett litet land som är beroende av export och handel. Oavsett hur lång tid den utdragna regeringsbildningen tar måste vi hamna i ett läge där vi samlar oss och bildar breda majoriteter för viktiga politiska reformer.

Jag har i de flesta budgetdebatter under den senaste mandatperioden talat om ett antal strukturella problem som jag och Centerpartiet ser och som måste få sin lösning. Det finns ingen anledning att inte upprepa det även i denna debatt; vad skulle man annars säga?

Vi måste ta tag i centrala samhällsområden såsom bostadsmarknad, arbetsmarknad och skattesystem. Det är centrala samhällsområden och funktionsätt för vår ekonomi som inte har reformerats i grunden på alltför lång tid och där vi ser allt fler reella problem, inte bara orosmoln.

Bostadsmarknaden är alltför stel, och det innebär att människor inte har möjlighet att flytta till de jobb och den utbildning de behöver. Detta försämrar den underliggande styrkan i ekonomin.

Arbetsmarknaden har liknande problem med bristande flexibilitet. Vi har en trygghet som bygger på att man ska vara kvar där man är. Skomakaren ska bli vid sin läst. Helst ska man varken byta företag eller yrke, för då får man en lägre grad av trygghet på den svenska arbetsmarknaden. Det är dåligt.

Det svenska skattesystemet blir alltmer komplext, och våra skattesatser, totalt sett och enskilt, är alldeles för höga. Långsiktigt är det inte rimligt att Sverige har ett så pass högt skattetryck. Vi betalar med utvecklingskraft och bristande jobbskapande på grund av detta. Det svenska skattetrycket måste ned, och komplexiteten i skattelagstiftningen måste grundligen förenklas.

Löser vi dessa problem löser vi också de problem vi ser med produktivitetens utvecklingen. Den svenska produktivitetens utvecklingen har under senare år varit alltför låg. Den måste upp. Det skulle stärka Sverige som företagarland och investerarland. Vi vet också att det är det enda långsiktigt hållbara svaret på hur Sverige ska fortsätta att vara ett välfärdsland i världsklass som inte toppas av något annat land i världen.

Utöver detta måste vi ta ytterligare krafttag vad gäller såväl infrastruktur som polis och försvar. Vi måste på ett väldigt påtagligt sätt förstärka kärnan i det statliga uppdraget och bygga ett starkare Sverige som fungerar också i orostid, också när det regnar, också när det är löv på spåren, också

när kriminaliteten ökar och när länder i vår omedelbara närhet blir alltmer aggressiva.

Vi måste också gå från prat till resultat i klimatfrågan. Vi måste återgå till det som gällde under alliansåren, det vill säga att de svenska utsläppen minskar steg för steg samtidigt som ekonomin ökar. Detta måste vi uppnå. Vi måste alltså återgå till en klimatpolitik som fungerar i verkligheten, inte bara i regeringens propositioner och riksdagens betänkanden.

Centerpartiets budgetmotion ställer precis dessa områden och reformer på dessa områden i utsikt. Vi föreslår sänkta skatter på jobb och företagande, och vi tecknar bilden av den skattereform vi vill se, helt enkelt för att jobbskapande i de små och växande företagen är grunden för all långsiktigt hållbar utveckling.

Vi tecknar bilden av vilka reformer vi vill se på bostadsmarknaden och arbetsmarknaden. Det handlar om liberaliseringar, ökad flexibilitet och avregleringar så att dessa centrala samhällsområden ska fungera bättre.

Vi är också tydliga med vår politik för utveckling i hela landet. Vi vill se ett antal grundläggande frihetsreformer för jobb, företagande och leverne på landsbygden. Denna kammare har under decennier i mångt och mycket förbjudit den utvecklingskraft som finns genom alldeles för mycket skatter och regleringar för de svenska basnäringarna jord- och skogsbruk.

Det är orimligt att kammaren genom ett alltför hårt strandskydd förbjuder byggande på de platser på den svenska landsbygden där människor vill bo. Här krävs det frihetsreformer. Vi i Centerpartiet är tydliga med vad som behövs.

Samtidigt är vi tydliga med att äganderätten för inte minst skogsbrukare måste värnas. Det här en av de viktigare frågorna, som vi alltför sällan diskuterar i kammaren. Det är grunden för en av våra svenska basnäringar, skogsindustrin, och det måste vara tydligt vad som gäller för ägande och brukande av den svenska skogen.

En fråga som inte minst herr talmannen själv är mycket involverad i är regeringsfrågan. Här lämnar jag med varm hand över till min chef och partiordförande att ge ytterligare besked om vägen framåt. Låt mig dock säga att oavsett vilken konstellation som kommer ut av den utdragna regeringsbildningsprocessen måste ansvarstagande partier mellan extremerna vara beredda att komma överens om dessa centrala samhällsområden. Regeringsfrågan är ju bara ett medel för att nå det vi vill ha, nämligen de reformer som bygger Sverige starkt och förbättrar möjligheterna till liv, företagande och utveckling för alla som bor och verkar i vårt land.

(Applåder)

Anf. 21 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna på Maggie Thatchers fan club Centerpartiet i talarstolen. När ni snackar om extremism far tankarna lätt iväg. Vi är nog många som minns den nyliberala eran, och många har haft ont i magen sedan dess.

Vänsterpartiet har under den gångna mandatperioden och i en svår parlamentarisk situation tagit stort ansvar. Vi har försökt att göra livet bättre för det stora folkflertalet. Arbetslösheten har sjunkit, och sysselsättningen har ökat. Vi har försökt att rusta landet och utveckla det genom att satsa på fler utbildningsplatser. Ensamstående föräldrar har fått råd med

Prot. 2018/19:27
12 december

Statens budget 2019
Rambeslutet

både biobesök och nya vinterstövlar till barnen. Barn har fått fria mediciner och glasögonbidrag, det har gjorts stora satsningar på kvinnors hälsa och så vidare.

Vi har som sagt försökt att göra livet bättre för människor och dessutom vänt borgarnas stora underskott till överskott i statsbudgeten. Men det är inte lätt att ta ansvar. Man får kompromissa, och man får inte alltid som man vill.

Vad har då Centerpartiet gjort sedan valet? Jo, ni var med och röstade bort statsminister Löfven, trots att ni tillhörde det minsta blocket och inte hade en lösning för en ny regering. Sedan röstade ni bort Kristersson eftersom ni ville säkerställa att Sverigedemokraterna inte skulle få makt och inflytande, vilket de annars skulle ha fått.

Därför har vi nu en övergångsbudget som inte var avsedd att motionera på, vilket Källström också har varit med och tagit fram praxis för och godkänt.

Om Centern nu valde att rösta bort Kristersson för att Sverigedemokraterna inte skulle få makt och inflytande, varför ger ni då Sverigedemokraterna makt och inflytande i dag? Budgeten är ändå hjärtat i politiken, och genom ert agerande får Sverigedemokraterna makt och inflytande över den. Varför då? Detta går inte ihop.

(Applåder)

Anf. 22 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! I ett läge där många andra försöker att hitta gemensamma nämnare och försöker att hålla öppet för samarbete åt olika håll kan man lita på att Ulla Andersson håller fortet och låter ungefär likadant som hon har gjort den senaste mandatperioden.

Margaret Thatchers fan club, den var bra. Den ska jag komma ihåg när det är kallt ute någon gång.

Att implicit säga att Centerpartiet vill göra livet sämre för folk i Sverige lägger minst sagt inte någon grund för ett förtroendefullt direkt eller indirekt samarbete.

Det jag gör i dag, Ulla Andersson, är att hålla mig till den praxis som finns. I varje läge då det har lagts en budget på riksdagens bord som Centerpartiet inte har lagt fram själv eller samarbetat om har Centerpartiet motionerat på den. Det håller vi fast vid, och det är denna budgetmotion vi kommer att rösta på. Det är också den enda budget vi kommer att rösta på.

Den budget som ser ut att vinna, om alla håller fast vid sina besked, är Moderaternas och Kristdemokraternas budgetreservation. Mig veterligen har Sverigedemokraterna över huvud taget inte varit en del av framtagandet av den. Ulla Anderssons frågor får därför främst ställas till Sverigedemokraterna respektive Moderaterna och Kristdemokraterna.

Det jag gör i detta läge är att fokusera och berätta för både kammaren och alla som lyssnar vad Centerpartiet står för och vad vi skickar in oavsett vilka processer vi är med i. Jag har inte personligen varit en del av de samtal som har pågått den senaste veckan, men vi har varit mycket tydliga med våra ingångar. Det ingicks dock ingen överenskommelse eftersom motparten inte var beredd att göra de koncessioner som krävdes. Det kan man beklaga, men nu är vi där vi är.

Processen kommer att fortsätta, men Ulla Anderssons påhopp kommer inte att förenkla den.

Prot. 2018/19:27
12 december

Statens budget 2019
Rambeslutet

Anf. 23 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Att höja folks hyror och sänka deras löner tycker jag är att göra det sämre för vanligt folk, och jag skulle tro att Maggie Thatcher ler förnöjt i sin himmel när hon hör Emil Källström.

Emil Källström hänvisar gärna till praxis, men Emil Källström vet precis som jag att det är första gången vi hanterar en övergångsbudget och att det därför inte finns någon praxis. I en ordinarie process motionerar oppositionen på en regeringsbudget, men just nu har vi en övergångsbudget. Emil Källström vet mycket väl att man genom att lägga ned sina röster släpper fram Moderaternas och KD:s ekonomiska politik med stöd av Sverigedemokraterna. Det var ju därför ni röstade bort Kristersson, Emil Källström – för att ni inte ville ge Sverigedemokraterna indirekt makt och inflytande över budgeten.

Det håller inte ihop – det gör det faktiskt inte. Jag önskar att det gjorde det. I så fall hade ni inte motionerat. Nu har ni ändå gjort det, men då hade ni valt att rösta på övergångsbudgeten i alla fall, på grund av att regeringsprocessen har tagit så lång tid.

Anf. 24 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Det är uppenbart vad Ulla Andersson vill. Det finns ingenting i Ulla Anderssons argumentation som handlar om att följa praxis.

(ULLA ANDERSSON (V): Jo!)

Det som Ulla Andersson vill är att vi ska bryta praxis på det sätt som Ulla Andersson vill.

(ULLA ANDERSSON (V): Nej!)

Det var precis det du sa, Ulla Andersson. Det som Ulla Andersson ställde i utsikt var att vi skulle rösta på flera olika förslag. Detta om något vore att bryta praxis, och jag tror att det långsiktigt vore mycket olyckligt om vi kommer till det läget. Det blir fria kriget på ett sätt som skadar både långsiktighet och trovärdighet i ramverket.

Jag tycker att det bästa vore om alla agerade så som det var tänkt och så som vi har gjort under mycket lång tid: att man röstar på sina egna förslag och lägger ned sina röster när förslagen faller. Detta tror jag är den enda långsiktigt hållbara lösningen, och det är därför vi gör så.

Sedan är det helt uppenbart att det finns argument, och Ulla Andersson har rätt i att detta är en helt ny situation och att man kan se det på olika sätt. Jag har flera intressanta saker att säga om detta, men jag har bara åtta sekunder kvar. Vi återkommer, Ulla Andersson.

Anf. 25 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! När vi i dag beslutar om statsbudgeten kan Sverige få en ny politisk inriktning – en politik för bättre vård och omsorg för den som behöver det, för fler jobb och för ökad trygghet. Vi kan därmed besluta om

resurser och reformer som vårt samhälle behöver, men utan att en regering finns på plats. Är detta rätt?

Det går att hävda att det bör vara en ny regering som mejslar fram varje ny politik i det här läget. Det är en rimlig utgångspunkt för en övergångsbudget, som därför i huvudsak bygger på 2018 års budget. Och det är en hedervärd position även för politiska partier. Men samtidigt är riksdagen ingen övergångsriksdag utan en nyligen vald riksdag med fulla befogenheter och fullt ansvar. Det är också riksdagen som äger finansmakten – Sveriges medborgares rätt att genom sina representanter sig själva beskatta.

Även om dugliga tjänstemän har gjort prognoser och räknat om anslag enligt gällande riktlinjer innebär övergångsbudgeten att otillräckliga, onödiga eller olämpliga rödgröna förslag förlängs och att oförmågan att göra nödvändiga reformer konserveras för ytterligare tid. Och tiden är knapp, herr talman, för det har inte funnits någon pausknapp för vårddköerna, polisbristen eller tudelningen på arbetsmarknaden under regeringsbildandet. Jag och Kristdemokraterna menar därför att riksdagen nu måste gripa möjligheten att få goda reformer och rätt resurser på plats.

Kristdemokraternas uppfattning har varit att Alliansen under budgetprocessen borde ha enats om ett gemensamt budgetförslag. När detta inte har varit möjligt – jag har respekt för olika ställningstaganden här – sökte vi det näst bästa: en gemensam reformpolitik med de allianspartier som ville, med bas i Alliansens reformagenda. Resultatet hade förstås sett lite, men kanske inte så där vansinnigt mycket, annorlunda ut om alla fyra allianspartier hade varit med och förhandlat. Med detta sagt tror jag inte att något av förslagen skulle ha varit uteslutet i en gemensam alliansbudget.

Nu lägger vi kristdemokrater tillsammans med Moderaterna fram reform- och resursförslag som är bra för Sverige. Dessa är utarbetade inom gällande praktiska, beredningsmässiga och konstitutionella ramar. Övergångsbudgetens beräkningar och prognoser ligger naturligtvis i allt väsentligt till grund för vårt budgetförslag. Kompletterande underlag har inhämtats från riksdagens utredningstjänst, och bedömningar har gjorts tillsammans med opolitiska tjänstemän av vad som är berednings- och genomförandemässigt möjligt.

Alla reformer som vi vill göra och har gått till val på kan därför inte komma på plats nu. Vissa förslag har modifierats eller behöver göras i steg. Annat får tas när det kan beredas i Regeringskansliet, och en del kommer en ny regering att behöva återkomma till. Men jag är glad och stolt över att kunna konstatera att vårt budgetförslag för Sverige i en annan och bättre riktning. Nu tar vi fram både material och verktyg för att renovera samhällsbygget, med fokus på de människor som särskilt behöver politiska reformer i detta läge.

Vi ser de sjuka som väntar i de växande vårddköerna, och vi föreslår nu historiskt stora satsningar på sjukvården. Vi tillför 5 miljarder till sjukvården nästa år, vilket därefter ökar ytterligare. Lika viktigt är hur vi gör detta, nämligen genom en fördubblad och förbättrad kömiljard, som inkluderar hela vårddkedjan, och en strategi för jämlik vård med standardiserade vårdförlopp för fem folksjukdomar så att vården, som är alltför ojämlig i dag, kan bli mer jämlik.

En stor primärvårdsreform påbörjas för att stärka första linjens sjukvård och stoppa den vårdkarusell som många, inte minst äldre och multisjuka, upplever, med en fast läkarkontakt och multiprofessionella team som samlas kring patienten. Den viktiga cancerstrategin förlängs, och nödvändiga medel tillförs psykiatrin.

Vi ser de sköra äldre som inte får plats på äldreboenden. Trots beslut och löften fick nästan 5 000 personer förra året beskedet: Det finns ingen plats för dig. Detta måste ändras. Vi ser också dem som drabbas av den förödande ensamheten i vårt samhälle, varav många är äldre – de rent fysiska spår som det sätter i en människa att nekas gemenskap och hur en kronisk stress uppstår där blodkärlen drar ihop sig i kroppens protest mot att leva i konflikt med vad det innebär att vara människa.

Vi satsar nu en äldreboendemiljard per år för att få bort köerna till särskilt boende och på att bygga fler trygghetsboenden så att den som anses för frisk för särskilt boende men som lider av otrygghet och ensamhet ska få en chans till ett boende med gemenskap. Vi sänker skatten för pensionärer och höjer bostadstillägget så att fler äldre får råd att flytta till ett anpassat boende och så att färre tvingas välja bort resan till barnbarnet eller lunchen med väninnan.

Vi ser också den som är utsatt för brott och får sin frihet kringskuren. Vi genomför nu kraftfulla reformer och satsningar på polisen för att den som begår brott ska löpa en mycket stor risk att åka fast. Det är en central brottsförebyggande åtgärd. Men vi satsar också på hela rättskedjan och ger bättre förutsättningar att förebygga brott. Vi tillför 12 miljarder över tre år, och vi accepterar inte att tryggheten ska vara en bristvara som är beroende av bostadsort.

Vi ser alla som inte får chans till en arbetsgemenskap och som inte får visa vad de går för – ofta utrikes födda. Vi ökar drivkrafterna till arbete genom jobbskatteavdrag, vi bygger ut utbildningsplatser och vi höjer lönebidragstak för den som är funktionsnedsatt och behöver få en plats på svensk arbetsmarknad.

Vi förbättrar skolan med ökad undervisningstid och satsningar på lärare i utsatta områden.

Vi bygger ut RUT-avdraget, som är viktigt för jobb, inte minst till utrikes födda.

Vi ökar samhällsorientering och språkmöjligheter för en bättre integration.

Detta är särskilt viktiga åtgärder när konjunkturen mattas av – att göra dessa strukturellt riktiga reformer så att det utanförskap som följer i spåren av arbetsmarknadens kraftiga tudelning inte fördjupas.

Vi ser också de arbetsgivare i både näringsliv och offentlig sektor som inte får tag i rätt kompetens och hur detta hotar vårt välförhållande på sikt. Den högre utbildningen byggs ut, generationsskiften i företag underlättas. Vi höjer brytpunkten för statlig skatt, så att det lönar sig bättre att utbilda sig eller jobba extra. Och vi tar bort den särskilda löneskatt som arbetsgivare betalar för äldre som jobbar, så att erfaren personal kan få bättre villkor och vill fortsätta att arbeta lite längre. Detta gäller lärare, ingenjörer och barnmorskor – sådan personal som Sverige behöver så väl nu när det är en stor brist på arbetsmarknaden.

Vi ser också alla som behöver Sveriges röst i världen. Vi värnar internationellt samarbete, och vi stärker vårt försvar kraftigt i en orolig tid för

att skydda demokratin och de värden som vi håller högt. Vi vill att Sverige gör mer i det internationella klimatarbetet. Och vi vill att Sverige via ett högt och effektivt bistånd ska öka ansträngningarna mot fattigdom och förtryck. Det krävs än mer när andra länder drar sig tillbaka styrda av snäv nationalism.

Vi vill ha ett Sverige där alla får plats och blir sedda. Vi ökar resurserna med 50 procent för att minska barngrupperna i förskolan i vår strävan att personalen ska ha tid att se varje barn. Vi påbörjar arbetet med att återupp-rätta LSS, så att den som inte kan andas eller äta själv ska återfå rätten till assistans för dessa grundläggande behov.

Vi ser alla i det ideella Sverige som gör ovärderliga insatser för andra. Vi återinför skattereduktion för gåvor, som gör att den värmen kan spridas till fler. För i vårt Sverige är samhället oändligt mycket större än det of-fentliga. Vi skapar det tillsammans – gamla och nya svenskar, i gemen-skaper som familjer, föreningar och församlingar men också företag. När dessa gemenskaper stärks, samtidigt som det offentligas kärnuppdrag kring vård, skola, äldreomsorg och trygghet förbättras, då växer den tillit som är så viktig också för samhällsekonomin.

Sverige har många utmaningar och problem, och vi ska inte inbilla oss att dessa kommer att vara lätta att möta eller åtgärda. Det kommer att ta tid, och det kommer att vara besvärligt. Men vi har också stora möjligheter om vi med resurser och praktiska reformer går i närkamp med de samhälls-problem som vi ser för att stärka arbete, öppenhet, idealitet och gemen-skap, för ökad frihet för enskilda och familjer, för insikten om att vårt väl-stånd byggs av företag – som inte är våra fiender – och för viljan att inte lämna någon efter men inte heller hålla någon tillbaka.

I dag har riksdagen möjlighet att rösta ja till denna politiska inriktning, för de resurser och de reformer som Sverige behöver för att påbörja detta arbete. Min uppfattning är att det vore mycket bra för Sverige.

(Applåder)

Anf. 26 MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag vill för Liberalernas räkning yrka bifall till våra re-servationer 4 och 8.

Herr talman! Denna höst har präglats av regeringsbildning. Åtminstone för oss som befinner oss i riksdagen har detta präglat vårt arbete och de diskussioner som har förts i medierna. För människor utanför riksdagens kammare är det klart att regeringsfrågan är viktig, men den är inte allt.

Jag har denna höst funderat mycket på vad det är som rör sig i männi-skors huvuden. Vad är det som sker i vårt samhälle just nu? Om det är någonting som oroar mig är det att människor inte känner att drömmarna blir verklighet. Jag tänker framför allt på våra barn som växer upp och som vill bli någonting annat än det som förväntas av dem, på dem som växer upp med föräldrar som har ett yrke och som förväntas ha samma yrke som mamma och pappa. Jag tänker på dem som växer upp i ett område där normen är att man som ung flicka ska göra det som släkten eller klanen förväntar sig att man ska göra, där man har drömmar men där man inte vet om dessa drömmar kan förverkligas så att man kan bli det som man önskar och hoppas.

För att fler barn ska kunna förverkliga sina drömmar tror jag att det viktigaste i vårt samhälle är skolan. Det börjar väldigt tidigt. Det finns

ingenting som är så viktigt för drömmarna som att vi har en kunskapsskola i världsklass. Det handlar om att vi har ekonomiska reformer som ser till att skolan fungerar och som ger de barn som behöver extra stöd och hjälp den hjälp de kräver och som också låter den som har lätt för att lära i skolan få gå före och att skolan anpassas efter honom eller henne. Det handlar om att lärare och rektorer respekteras för sina kunskaper och har de befogenheter som krävs för att skapa studiero i klassrummet och att vi lyfter läraryrket och höjer lärarnas status. Det är på detta sätt som fler barn kan förverkliga sina drömmar.

Herr talman! Dessa drömmar gäller alla i vårt land. De gäller inte minst den som har invandrat till vårt land och som vi nu välkomnar som ny svensk i vårt samhälle. De gäller den som har kommit hit för att han eller hon har träffat kärleken, den som har kommit hit för att han eller hon vill arbeta och den som har kommit hit för att han eller hon har flytt från krig och förtryck. Också den som har kommit till Sverige nyligen har drömmar, men i dag förverkligas dessa drömmar inte fullt ut. Det är för många som fastnar i bidragsberoende och som inte jobbar. Det är för många som cementeras i det bidragsberoende som riskerar att gå i arv till deras barn. Det är för många kvinnor vars frihet begränsas där hedersförtrycket växer i förorter och utanförskapsområden och där känslan av ofrihet och otrygghet växer.

Den som har varit i Jesusparken i Malmö vet att det är en centralt belägen plats där droghandeln sker öppet. Det skapar en enorm känsla av otrygghet, inte bara för dem som bor där utan för alla människor som passerar förbi. Känslan av att de kriminella gängerna tar över och skapar otrygghet gör att känslan växer sig allt starkare att man inte kan få sina drömmar förverkligade.

Liberalerna föreslår därför en rad reformer för att se till att bryta utanförskapet. Det handlar om obligatorisk språkförskola för nyanlända, som gör att barn lär sig svenska tidigt och som gör att framför allt kvinnor får möjlighet att också lära sig språket därför att förskolan gör att de kan göra annat på dagarna än att ta hand om sina barn. Vi ställer krav på att den som ska bli medborgare i Sverige ska lära sig svenska språket. Vi har höga förväntningar på människor, men vi ger också människor en tydlig chans att i Sverige få starta ett nytt liv. Denna chans vill vi ge människor.

Herr talman! Drömmar handlar också om alla de företagare runt om i Sverige som vill förverkliga en idé och en dröm. Jag vet personligen precis vad det handlar om, eftersom jag är uppvuxen i en småföretagarfamilj i Småland. Det är människor som har en idé och en tanke och bokstavligen lägger natt och dag på att förverkliga denna idé och denna tanke. De vet inte om de kommer att ha någon lön eller någon kund. Det är dessa företagare som i dag vill få sina drömmar förverkligade, och det är dessa företagare som historiskt har byggt vårt land. Historiskt är det inte arbetarrörelsen, inte LO och inte Socialdemokraterna som har byggt det svenska välståndet, utan det är hårt arbete, företagare och en stark arbetsmoral som har byggt vårt land.

Herr talman! Därför är det viktigt att också Sverige som land ser våra företagare, ser att vi behöver bygga en modernare ekonomi och ser att vi behöver ha ekonomiska villkor som ser till att vårt land har bättre ekonomiska villkor än andra länder. Vi är en liten och öppen ekonomi i norra

Europas utkanter. Vi kan inte ha sämre ekonomiska villkor än våra konkurrentländer. Vi måste ha bättre ekonomiska villkor än vad de har. Vi måste ha bättre villkor och bolagsskatter för företag som vill etablera sig här. Vi kan inte ha världens högsta marginalsatt på arbete, utan vi måste ha skatter som gör att det lönar sig att utbilda sig. Vi måste ha skatter som gör att bolag som Spotify eller bolag i den nya delningsekonomin kan växa och väljer att göra det här och inte i Israel, Nederländerna eller USA som är fallet just nu. Vi kan inte fortsätta med de kompetensutvisningar som innebär att människor som är hårt arbetande i vårt land – kockar, it-experter och ingenjörer – kastas ut ur vår samhällsgemenskap på grund av byråkratiska regler. Det duger inte om vi vill att drömmar ska förverkligas.

Herr talman! Drömmar handlar också om rent existentiella frågor kring vår planet. Ingen kan gå oberörd från de rapporter där det nu sägs att klimatfrågan måste lösas här och nu. Det kan inte vänta. Då måste, i alla i fall i ett svenskt perspektiv, utsläppen från transportsektorn minska. Det krävs åtgärder nu för att vi ska nå målet om en fossilfri fordonsflotta. Då menar vi från Liberalerna att vi måste utgå från principen att förorenaren ska betala och att vi måste ha ekonomiska styrmedel som ser till att vi får en bred grön skatteväxling, som innebär att det är dyrare att skita ned miljön och mer lönsamt att arbeta och driva företag. Grön skatteväxling – att ta klimatfrågan på allvar – handlar inte bara om vår existens. Det handlar också om att bygga en modernare ekonomi för vårt land och för vårt samhälle. Vi ska göra mycket både här och i andra länder för att få ned de globala utsläppen. Kan Sverige ta ledning i det arbetet har det en väldigt viktig bäring på hela klimatfrågan.

Herr talman! Många människor jag träffar beskriver politikens oförmåga att ta itu med samhällsproblem som det som gör dem besvikna. Jag förstår dem.

De senaste åren har präglats av att deviser som att vi ska motarbeta fusk i LSS blivit en förevändning för att dra in den personliga assistansen för tusentals människor. Vi har alla kunnat läsa och kanske träffa människor som uppenbarligen är i behov av samhällets stöd men inte får samhällets stöd. Liberalerna säger: Nu är det nog! Nu är det dags för förändring! Nu ska den personliga assistansen tillbaka till den nivå där den var tidigare. Människor förtjänar den rätt de har till ett drägligt och rimligt liv. Det som skett de senaste åren och de politiska beslut som fattats ska bara rivas tillbaka. Nu har det gått för långt!

Det handlar också om att polisen inte är synlig. Det finns en känsla av att polisen inte finns där när man behöver dess hjälp. Oavsett om man bor i en stad eller på en mindre ort finns känslan av att polisen inte finns där när man behöver den.

Det handlar om känslan av att välfärden inte levererar, av att välfärden inte fungerar så bra som den borde, trots att vi har bland de högsta skatterna i världen. När man vill ha hjälp av sjukvården får man inte en läkartid när man vill ha den, eller så får man vänta väldigt länge i en vårdkö. Det är inte värdigt.

Herr talman! Liberalernas budget handlar om en rad olika saker, men i grund och botten handlar den om att vi vill att människor ska kunna förverkliga sina drömmar. Framför allt gäller det att våra barn och unga ska känna att deras bakgrund inte bestämmer deras framtid. Man ska själv kunna förverkliga sina drömmar. Men det handlar också om att företagare

ska kunna förverkliga sina affärsidéer eller de idéer de har om hur deras företag ska kunna växa. Det handlar om drömmar om att den som är ny i vårt land ska kunna få bli det som han eller hon vill. Det handlar om en vision om att vi ska kunna ta ansvar för klimatet fullt ut, för det är här och nu som den typen av åtgärder behövs. Det är det som är i fokus i Liberalernas budget, det är det som vi framför i dagens debatt gentemot våra väljare och det är det som vi i omröstningen i eftermiddag kommer att rösta på fullt ut och driva hela vägen in i kaklet.

(Applåder)

Anf. 27 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Vi lägger nu bakom oss en höst vars like aldrig tidigare skådats i svensk politisk historia. Beredningen av rambeslutet och statens budget har inte varit något undantag. Socialdemokraternas hållning har varit konsekvent, och den är vid det här laget ganska väl känd. Men jag tycker att den förtjänar att upprepas. Jag ska därför redogöra för vår uppfattning även här i kammaren.

Det är nu mer än tre månader sedan valet i september, och Sverige står ännu utan ny regering. Vägen framåt är alltså oklar. Dagens sammanträde här i kammaren inleddes ju med just statsministerfrågan. Utgångspunkten för allt vi gör nu borde vara att Sverige åter ska få på plats en handlingskraftig regering som kan tolereras av riksdagen. Det gäller även arbetet med statens budget. Så fort en sådan regering har tillträtt kan och bör den lägga fram ett förslag om ändringsbudget på riksdagens bord. I avvaktan på att regeringsbildningen fullföljs bör den budget som övergångsregeringen föreslagit också bli kammarens beslut, men inte för att övergångsbudgeten är något partis idealbudget – det är väl snarare tvärtom – utan för att den ger en tillträdande regering de bästa möjligheterna och det största utrymmet att utforma den ekonomiska politiken utifrån sin politiska inriktning och därmed också ange en långsiktig politisk inriktning.

För oss socialdemokrater handlar det nu om att skapa en praxis som är hållbar och lämplig. Hur kammaren väljer att agera här i dag är inte bara en fråga om den ekonomiska politiken för det kommande året, eller mer sannolikt den ekonomiska politiken tills en ny regering lägger fram en ändringsbudget, utan dagens beslut handlar också om att bidra till en konstitutionell praxis som utgår från att arbetet med att ge landet en regering måste väga tyngre än kortsiktiga politiska segrar, framför allt om dessa dessutom komplicerar regeringsbildningen. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Herr talman! I kontrast till vårt synsätt har det formerat sig en riksdagsmajoritet bestående av Moderaterna och Kristdemokraterna, vars reservation nu kan gå igenom med Sverigedemokraternas stöd efter de besked vi fått här i dag. Det är ett underlag som inte har tillräckligt stöd här i kammaren för att bilda en regering. Detta har prövats i en statsministeromröstning i riksdagen, där som bekant en tydlig majoritet röstade nej till en regering med moderater och kristdemokrater, inte minst därför att en sådan kräver stöd av Sverigedemokraterna. Nu försöker samma minoritet som då visade sig sakna det parlamentariska underlaget som krävs för att bilda regering och därmed styra landet ändå driva igenom sin ekonomiska politik. Detta gör man utan att det egentligen finns någon plan för vad som ska hända sedan.

Vi tycker på principiella grunder att det här är ett tveksamt agerande. Men det för också med sig en del praktiska problem. Eftersom de här tre partierna föregriper regeringsbildningen vet ju ingen hur länge förslagen kommer att gälla. Detta är inte att skapa goda förutsättningar för välfärdens verksamheter, för myndigheter eller för människor och företag. Under beredningen har det också framkommit stora formella brister i budgetförslagen. Jag tänkte ge några sådana exempel.

I ett försök att kompensera pensionärer för den vidgade klyftan i pensionärsskatten fanns ett förslag som skulle ge en marginalsatt på 3 000 procent för vissa grupper. Den beräknade offentlig-finansiella kostnaden för att införa en skatterabatt för redan anställda visade sig vara för låg. Förslaget om höjd skatt på elproduktion genom vindkraftverk visade sig vara mycket mer komplicerat än förväntat och fick skjutas på framtiden. Listan skulle kunna göras längre, men jag ska stanna där och konstatera tre saker.

För det första bedyrade Moderaternas och Kristdemokraternas ledningar när deras motioner presenterades för två veckor sedan att allt däri var korrekt och genomförbart. Det stämde inte. Tack vare riksdagens och Regeringskansliets tjänstemän samt myndigheter har många brister och fel upptäckts, vilket är bra. Det är naturligtvis en del av processen. För det andra kan jag dock konstatera, med tanke på att processen har varit extremt kort och mycket sammanpressad, att man bara kan ana vad som ännu inte har uppdagats. Detta är inte en optimal process för att ta fram en statsbudget.

För det tredje – och detta måste vara helt unikt – ska riksdagen fatta beslut om ramarna utan att fullt ut ha fått samlad information om vad de innebär för varje anslag. Men det är det som är själva grunden som bygger upp budgeten. Det är där politiken ska genomföras. Nu har det sprungit moderata riksdagsledamöter med nya siffror och nya texter till utskottens möten. Man har inte riktigt haft koll på vad man sysslar med. Det är inte en rimlig ordning, om tanken är att vi ska ha en tydlig, transparent och genomarbetad budget för staten.

Vad vi har att ta ställning till är å ena sidan en budgetproposition på tusentals sidor som har arbetats fram av hundratals tjänstemän på Finansdepartementet och Regeringskansliet under flera månader och å andra sidan en reservation som innehåller stora skattesänkningar och oklara nedskärningar och som har skrivits ihop under några hektiska dagar utifrån två budgetmotioner. Var och en får dra sina egna slutsatser.

Herr talman! Därmed säger vi inte att oppositionspartier och andra partier som inte sitter i regeringsställning inte ska lägga fram egna budgetmotioner. Det är förstås ett självklart och centralt inslag i alla öppna demokratier att oppositionen presenterar sitt alternativ.

Det är ju inte ens otänkbart att man röstar igenom en annan ekonomisk politik än den som en regering lägger fram. Det har hänt i Sverige, och det händer i andra länder. Men det som är den normala följderna av detta är att regeringen avgår och att den nya regeringen, som har vunnit omröstningen, träder till eller att man genomför ett nytt val. Vi har dock som bekant en övergångsregering, som varken får avgå eller kan utlysa ett extraval.

Det för mig tillbaka till det jag började med att tala om, nämligen att Sverige behöver få på plats en handlingskraftig regering. Vad Sverige däremot inte behöver är mer av kortsiktighet, mer av planlöshet och mer av oreda.

Den socialdemokratiska riksdagsgruppen kommer därför att rösta för övergångsregeringens förslag till statsbudget i dagens votering. Vi gör detta samtidigt som vi tänker fortsätta våra ansträngningar att nå en blocköverskridande samsyn för att få en regering på plats på rätt sida om anständighetens gräns, så att den kan lägga fram en ändringsbudget och slå fast en långsiktig ekonomisk politik för hela denna mandatperiod som medborgare, företag, myndigheter och kommuner kan förhålla sig till.

Herr talman! Låt mig avslutningsvis säga några ord om den politiska inriktning som vi socialdemokrater gärna ser i en sådan ändringsbudget, som förr eller senare kommer att behöva läggas fram.

Det handlar om nödvändiga och viktiga reformer – förslag som syftar till ökade resurser i välfärden i kommunerna i en tid när Sverige får hundratusentals fler gamla och barn i behov av skola och omsorg. Det handlar om reformer för att fortsätta att höja takten i etableringen av människor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det är en politik som driver på bygandet av hyresrätter som människor har råd att bo i. Det handlar om fler skarpa investeringar för att komma till rätta med vår klimatomställning, om reformer som ökar friheten för landets barnfamiljer och inte minst om höjda pensioner för dem som har jobbat ett långt arbetsliv men som ändå har en alltför låg pension.

Det är fullt möjligt att genomföra en sådan politik därför att vi under fyra år har vänt stora underskott till överskott och fått ned statskulden till dess lägsta nivå sedan 1977. Nu när vi står väl rustade inför lågkonjunkturer eller andra utmaningar bör styrkan i svensk ekonomi användas för att bygga samhället starkare och göra Sverige till ett tryggare land för alla.

Men ska så bli fallet behöver Sverige få en handlingskraftig regering på plats. Det borde vara fokus för riksdagen också denna dag.
(Applåder)

Anf. 28 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Vi har varit mycket tydliga med att det vi gör nu är seriöst och genomarbetat och att den beredningsprocess som Fredrik Olovsson pekar på har lett till att vi har genomfört förändringar i vårt förslag så att det ska vara genomförbart. Vi har till exempel talat med Skatteverkets generaldirektör, som har berättat vilka skatteförändringar man kan genomföra. Detta känner ju Fredrik Olovsson väl till.

Man kan också konstatera följande: Vi ändrar på 2 ½ procent av utgifterna, och vi gör det på ett sätt som kan leda till kortare vårdköer, fler poliser och ökade möjligheter att försvara Sverige mot hot och angrepp. Vi gör det för att påbörja arbetet med att återupprätta LSS. Vi gör det helt enkelt för att det finns problem i verkligheten som vi behöver hantera så snart som möjligt. Vi behöver få reformer och resurser på plats.

Jag tycker att Fredrik Olovssons och andra partiers position – att låta en övergångsbudget gå igenom – är hedervärd. Jag tycker inte att det är något fel på den positionen; den är rimlig i det läge som vi befinner oss i.

För Kristdemokraterna har det ändå vägt över att från riksdagens sida – och detta är ingen övergångsriksdag, utan den är i full kraft att också

fatta beslut om en budget – försöka göra ett antal förändringar för att nu påbörja den förändring som är så nödvändig. Anser Fredrik Olovsson att dessa förbättringar inte ska ske?

Anf. 29 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Vår position har varit väldigt tydlig under hela denna höst: Vi ska ha en ordnad process som leder fram till att vi får en ny handlingskraftig regering på plats, så att den kan återkomma hit till riksdagen med en genomarbetad, långsiktig politik. Det är väl vad väljarna förväntar sig.

Vi är inte en övergångsriksdag, men vi kan mycket väl bli den mest kortlivade riksdag som detta land har upplevt på mycket länge. Om vi vill undvika det – om vi vill undvika extraval – är det oerhört viktigt att vi får bästa möjliga förutsättningar för en regeringsbildning. Det trodde jag var självklart.

Nu talar människor i denna kammare om att allting är ungefär som vanligt. Det är inte den bild jag möter. När människor tittar på riksdagshuset här utanför skakar de på huvudet. Det är farligt. Vi måste få en regering på plats; det förväntar sig människor efter ett val.

Sedan är det naturligtvis så att vi har en beredningsprocess. Den är till en del formell och har genomförts som den ska. Eftersom det är kloka och duktiga människor som tillfrågas har de upptäckt misstag och problem som ni hävdade inte fanns när ni lade fram era motioner – då var allt genomförbart.

Med tanke på den mycket korta tid – några dagar eller kanske någon vecka i stället för, som normalt, månader av remisstid och arbete – kan det ju vara så att allt ännu inte är upptäckt. Jag kan fråga Jakob Forssmed: Kan du garantera att det som nu läggs på riksdagens bord och ska röstas igenom faktiskt går att genomföra utan väsentliga problem för myndigheter, företag och medborgare?

Anf. 30 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Fredrik Olovsson säger att beredningsprocessen har genomförts som den ska. Jag tycker att det är bra att vi kan vara överens om det här inne i kammaren.

Jag sa när vår motion presenterades – du kan se den pressträffen i efterhand, Fredrik Olovsson – att ett beredningsarbete nu påbörjades. Jag förklarade också att alla dessa förslag inte kommer att gå att genomföra vid årsskiftet utan att vi i den process som nu följer kommer att behöva göra justeringar. Det har vi också gjort, därför att vi tar ansvar i detta svåra läge.

För mig väger det över när samhällsproblemen är så stora, när vi behöver resurser och när vi behöver göra reformer. Jag håller med Fredrik Olovsson: Folk där ute förväntar sig att vi nu löser de problem som de ser i sin vardag.

Vi går fram med vår politik. Det var Fredrik Olovssons huvudsakliga anklagelse – vi försöker driva igenom vår politik i Sveriges riksdag. Som svar på den anklagelsen kan jag bara konstatera: Guilty as charged!

Anf. 31 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Det är märkligt hur man som riksdagsledamot och före detta statssekreterare i Statsrådsberedningen kan undvika att vilja förstå hur central en regering är för att genomföra den politik som det fattas beslut om i denna kammare. Det är en väldigt viktig aspekt på detta.

Jag tycker också att det är märkligt att man har varit så sparsam med information – om jag ska vara snäll – och att det är så otydligt och icke-transparent. Det är faktiskt väldigt svårt att i dag säga exakt vad denna politik innebär.

Jag såg att det nu kom någon sorts sammanställning till medier som jag inte har sett tidigare med exempelvis ospecificerade minskningar av anslag om 4 miljarder och 5,47 miljarder som rör omprioritering inom skola, vård och omsorg. Vi har faktiskt inte en aning om vad detta innebär när vi nu står här och diskuterar det som Forssmed tycker ska vara den ekonomiska politiken för nästa år men som jag tycker bör vara en parentes som en ny regering får ändra på.

(Applåder)

Anf. 32 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! I morse, innan vi började denna debatt, hade utrikesutskottet ett extrainsatt beredningstillfälle. Jag tänkte rapportera lite kort därifrån.

Den reservation som eventuellt går igenom i eftermiddag har dragit ned väldigt mycket pengar på bemyndiganderamen kring biståndet. UD:s budgetchef konstaterar att Sverige inte kommer att kunna ingå några nya avtal om Världsbankens Ida 19, Afrikanska utvecklingsfonden, Gröna klimatfonden eller Globala fonden för att bekämpa hiv. Sveriges ägarandel i Världsbanken kan komma att minska. Sida kommer att bli tvingade att öka sin administration, och flera ettåriga biståndsavtal kommer att tecknas.

Så blir det när man låter spelet ta överhanden i stället för att ta ansvar i en svår parlamentarisk situation.

Det är skillnad på höger och vänster i svensk politik. Det har vi sett under den gångna mandatperioden, då Vänsterpartiet drivit igenom avgiftsfria mediciner för barn och höjda bostadstillägg för pensionärer och sjuka – för människor som har svårt att ha råd med hyran.

Vi har infört avgiftsfria läkarbesök i öppenvården för alla som är 85 år eller äldre. Men när den S-ledda regeringen har samarbetat med högerpartierna kring pensionerna, vad har hänt då? Jo, Sverige har fått flest fattigpensionärer bland de nordiska länderna. Det är skillnad på höger och vänster.

Vi i Vänsterpartiet har gjort väldigt mycket bra tillsammans med regeringen under den gångna mandatperioden. Vi har fått igenom ett nittiotal reformer för ökad jämlikhet och förstärkt välfärd, och det gör ju skillnad för väldigt många människor.

Ensamstående föräldrar har fått råd att gå på bio, göra en utflykt och att köpa nya vinterstövlar till barnen. Unga har inte behövt vara beroende av föräldrarnas plånbok för att kunna ta bussen till kompisarna på sommarlovet för en badutflykt. Och anställda i äldreomsorgen har äntligen fått arbetskläder. Vi har också infört körkortslån så att arbetslösa lättare kan få jobb. Ja, det är sådant man gör med Vänsterpartiet.

Högerpartierna har skrikit högt varje gång välfärden har byggts ut för att omfatta nya områden, och de har systematiskt avvisat reformer som gynnar människor med tunna plånböcker och kvinnors hälsa och som ökat jämlikheten.

Ibland har jag faktiskt undrat om det värsta som kan hända i högerns ögon är att sjuka och arbetslösa får det ekonomiskt bättre. Inte ens skattesänkningen för de sjuka med permanent nedsatt arbetsförmåga kunde de godta, utan de strök den. Partier som alltid annars prioriterar skattesänkningar tyckte alltså att det är helt otänkbart att en skattesänkning ska omfatta sjuka människor.

Vi i Vänsterpartiet har gått till val på att vi ska bygga bort bostadsbristen genom att underlätta byggande av hyresrätter som människor faktiskt har råd att bo i. Vi vill stärka anställningstryggheten genom att ta bort allmän visstid, slopa arbetsgivarnas möjlighet till hyvling och lagstifta om rätt till heltid. Och självklart måste vi göra vad vi kan för klimatet. Järnvägen behöver byggas ut i hela landet. Vi behöver få höghastighetsbanor. AP-fonderna behöver avveckla sitt innehav i fossilindustrin och öka sina investeringar i förnybar energi och miljöteknik. Jordbruket behöver ställa om i större utsträckning, och köttkonsumtionen, flygandet och bilismen behöver minska. Politikens uppgift är att ge människor möjligheter till miljö- och klimatvänliga val, att ordna en strukturell omställning.

Vi vill se fler anställda i äldreomsorgen. De äldre behöver personal som har tid att lyssna, prata och umgås, som har tid för att ge den omsorg som behövs. Arbetsvillkoren och lönerna i sjukvården behöver förbättras och höjas. Och barnen i förskolan behöver minskade gruppstorlekar.

Vi har problem på många olika områden. Ett av dem är att vi har det minst omfördelande skattesystemet bland EU:s 15 kärnländer. Om inkomstskillnaderna fortsätter att växa i samma takt som de gjort de senaste decennierna kommer vi att gå förbi USA redan på 20–30-talen, och det verkar ju inte borgarna tycka är snabbt nog.

Vänsterpartiet vill i stället ha ett skattesystem som beskattar höga kapitalinkomster betydligt mer än i dag. Vi vill se en skatt på stora arv och förmögenheter, och vi vill ha en progressiv fastighetsskatt. I dag betalar man faktiskt lika mycket i avgift för en 20-rumsvilla i Saltsjöbaden som för en liten träkåk i Sandviken. Vem kan tycka att det är rimligt? Vi vill sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare och anser att principen lika skatt för lika inkomst ska gälla.

Förra mandatperioden fick Vänsterpartiet igenom den historiskt största satsningen på välfärden – 10 välfärds miljarder. Det motsvarar löner för 25 000 undersköterskor.

10 miljarder är också vad Moderaternas och Kristdemokraternas 77:e jobbskatteavdrag kostar. De skriver själva att det ska ge 6 000 jobb. Snacka om ineffektiv jobbpolitik! 10 miljarder – 6 000 jobb eller 10 miljarder – 25 000 undersköterskor. De säger att det ska löna sig att gå från bidrag till jobb och göder på så sätt den kultur av misstro som sprids, för alla vet att det egentligen alltid har lönat sig att jobba. Moderaternas skattepolitik ger 23 gånger mer i plånboken till dem som har de högsta inkomsterna än vad de 10 procent med lägst inkomster får.

10 miljarder är också kostnaden för de massiva skattesänkningar som Liberalerna vill se för dem med de allra högsta inkomsterna, de som har

55 000 eller mer. Just dem tycker Liberalerna synd om. Det är de som behöver förverkliga sina drömmar och få en tjockare plånbok. De sänker skatter för högavlönade män och väljer att spara på sjuka kvinnor som har slitit ut sig i vård, skola och omsorg.

Det är till och med så att Liberalerna slår Moderaterna. I Liberalernas budget får de 10 procent som har lägst inkomst noll kronor, medan de 10 procent som har högst inkomster får 19 200 kronor. Och det var ju precis de som behövde de pengarna, eller hur, Mats Persson?

Kristdemokraterna har varit kreativa och kommit på ett nytt avdrag. Numera ska man få pengar, ett skatteavdrag, för att ha tjänstefolk hemma som flyttar runt de tunga rokokobyråarna i våningarna på Östermalm. Och Moderaterna blir självklart glada för den omtanken.

Centerpartiet kämpar febrilt för att få möjligheten att sänka folks löner, höja deras hyror och riva upp deras anställningstrygghet. Jag sa tidigare att Margaret Thatcher är väldigt nöjd, men jag kan glädja Emil Källström med att även Ronald Reagan är det.

Sverigedemokraternas politik syftar ju – det vet alla – till att skapa otrygghet och rädsla, för att öka de egna opinionssiffrorna. De säger sig vilja hjälpa människor på plats men för en politik som minskar biståndsbudgeten med 25 procent och för en klimatpolitik som kommer att driva ännu fler människor på flykt runt om i världen. Men nåde den som lyckats ta sig hit för att söka skydd.

Även Sverigedemokraterna tycker att det är rimligt att införa bidrag till de allra rikaste så att de kan få sitt silver putsat och sin pool rengjord. Och tillsammans tar borgarna och Sverigedemokraterna bort avdragsrätten för fackföreningsavgiften, för vad kan vara mer illa än att löntagare organiserar sig i facket och kämpar för bättre anställningsvillkor och högre löner? Riskkapitalisternas möjligheter att ta ut vinster i välfärden tycker de däremot inte är ett problem. Och medan företagen skriker efter utbildad arbetskraft drar borgarna ned avsevärt på utbildning i budgeten. Högerns samhällsbygge är nämligen inget annat än ett halmhus som går sönder vid minsta vindpust.

I regeringsbildningsprocessen, som varit i fokus här i dag, har vi fått höra om marknadshyror i nyproduktion, om enorma skattesänkningar för topp tio och begränsningar i arbetsrätten, det vill säga riktig högerpolitik, när landet egentligen skulle behöva mer solidaritet och minskade inkomstskillnader.

Det som Centern och Liberalerna inte fick igenom med Reinfeldt har Löfven delvis öppnat för.

Herr talman! Moderaterna var valets stora förlorare. De tillhör det minsta blocket. Trots det röstade de, tillsammans med övriga borgerliga partier och Sverigedemokraterna, bort Löfven för 78 dagar sedan. Alliansen är numer blott en spillra, och de har ingen lösning på regeringsprocessen. De har satt oss alla i ett politiskt vakuum, och det är därför vi har en övergångsbudget att hantera. Den är ju tillfällig och tänkt att få våra myndigheter att fungera under en regeringsbildningsprocess. Vi har alla godkänt de principer som den bygger på, så man skulle kunna tycka att den borde gå igenom.

Moderaterna väljer ändå i detta svåra läge att motionera på övergångsbudgeten. Först började de låta alltmer som Sverigedemokraterna, sedan tog de deras politik och nu också deras agerande. Ett kaosparti tilläts styra, ett parti som anser sig självt vara statsbärande. Och Moderaterna och Kristdemokraterna försöker att bakvägen ta makten genom budgeten. Så agerar partier som har förlorat och som inte har en regering att tillsätta.

Jag beklagar det, för när mörkerkrafter, rasister och nationalister flyttar fram sina positioner borde det vara varje anständigt partis uppgift att förhindra att de får inflytande. Och nej, det finns ingen praxis att lägga ned sina röster när det gäller övergångsbudgeten. Vi har nämligen aldrig haft någon. Man kan förhindra att Sverigedemokraterna får makt och inflytande; det var därför vi röstade bort Kristersson.

Vi väljer i stället att ta ansvar och röstar därför på övergångsbudgeten. Den är inte vår favorit, men vi vill se en ansvarsfull ordning och avser att bidra till att regeringsbildningsprocessen hamnar i fokus och kan lösas. Vi kommer alla att hinna lägga fram vår ekonomiska politik – som regeringsbildare, som förhandlingspart eller som opposition. Låt oss hålla en sådan ordning!

Jag yrkar bifall till FiU:s förslag.
(Applåder)

Anf. 33 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Detta är första gången en övergångsregering har lämnat en budgetproposition till riksdagen. I regeringsformen, riksdagsordningen och budgetlagen finns bestämmelser om budgetpropositionen och dess innehåll, men någon särskild reglering av hur en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering ska utformas finns det inte.

I detta läge har övergångsregeringen försökt hitta vägar framåt, bland annat genom att komma överens om principer för hur en övergångsbudget ska se ut, för att på ett ordnat sätt kunna vänta in en ny regering och dess ekonomiska politik eftersom en sådan ännu inte har kunnat formas. Man hade kunnat förvänta sig att det var en inställning som delades av de andra partierna, men i dag vet vi att det inte är så.

Den budget som regeringen har lagt fram är ingen önskebudget och inte heller någon permanent lösning, men statens verksamheter måste kunna fortsätta fungera. En ny regering måste också få chans att lägga fram sin ekonomiska politik. Nu ser det ut som att en annan budget kommer att vinna gehör här i kammaren, och det är problematiskt på flera sätt. Först gäller det formen – att vi vid detta första tillfälle, när regeringsbildningen drar ut på tiden, inte kan enas om en ordnad process för att demokratin ska kunna fungera även i utmanande tider. Men framför allt gäller det i sak, för den budget som ser ut att gå igenom är riktigt dålig vad avser politiken som föreslås.

Fru talman! Just i detta nu är många av världens länder samlade i Polen för att diskutera klimatet och hur man ska nå målen i Parisavtalet för att bromsa den globala uppvärmningen. Samtidigt nås vi av rapporter om att år 2018 går till historien som året då utsläppen ökade allra mest – någonsin. Det är alarmerande bråttom nu, och världen behöver samla kraft och öka takten för att vi ska kunna vända utvecklingen under de kommande åren. Än finns det nämligen hopp. Än är det inte helt kört, och det är det vi ska ta fasta på.

Då är det helt enkelt inte värdigt att Moderaterna och Kristdemokraterna lägger fram en budgetmotion i Sveriges riksdag som går i helt motsatt riktning och skär i den rådande miljöbudgeten på ett sätt vi faktiskt aldrig tidigare skådat i svensk historia. De vill ta bort 2 miljarder kronor från miljö- och klimatbudgeten. De föreslår att det ska bli billigare att släppa ut, genom skattesänkningar på bensin och diesel. Vi vet alla att det är en direkt bidragande orsak till den globala uppvärmningen. Flyget, som äntligen fått börja betala för sina klimatkostnader i och med flygskatten, ska återigen bli skattebefriat.

Moderaterna och Kristdemokraterna drar även ned på stödet till solceller precis när vi börjat komma igång med att ta till vara solens förnybara energi på våra hustak här i norr. Den populära elcykelpremierna är en annan mycket uppskattad reform som de väljer att begrava. De halverar också skyddet av värdefull natur. Det är en omfattande nedskärning som helt bortser från larmen i Världsnaturfondens *Living Planet Report*. Den har förödande konsekvenser för den biologiska mångfalden, som vi omsorgsfullt måste värna.

När vår planet inte mår bra är det av största vikt att Sverige fortsätter att vara ett föregångsland som tar täten och visar att klimathoten är något vi inte bara vill utan *måste* göra något åt. Det sämsta vi kan göra är att sköljas med av hopplöshet och inspireras av ledande klimatförnekare som Trump och Bolsonaro.

Vi kan inte sänka oss till en minimal ambitionsnivå när det kommer till miljö- och klimatbudgeten, men det är precis det Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår här i dag. Detta är ett budgetförslag som saknar incitament för att bryta fossilberoendet. Det är en budget som hänger kvar vid kol och olja i stället för att anamma det nya, förnybara. Det är en budget som fortsätter att hålla Sverige beroende av energi från diktaturer och krigsherrar. Det är en ohållbar budget som kommer att ha förödande konsekvenser för klimatet.

Det är bisarrt att Moderaterna och Kristdemokraterna nu föreslår dessa historiska nedskärningar och vill sänka ambitionsnivån samtidigt som Sverige toppar globala miljörankningar och för andra året i rad anses vara den av EU:s 27 medlemsstater som har den miljöbästa politiken. Vår klimatpolitik blir hyllad och framlyft, men Moderaterna och Kristdemokraterna försöker fortfarande hävda att de vet bättre. Det blir dock alltmer genomskinligt och uppenbart för allt fler att det bara är svepskäl. Det handlar om att dessa frågor inte tas på allvar eller alls adresseras.

Fru talman! Sverige är inte bara ett föregångsland när det kommer till klimatområdet, utan vi har även gott renommé när det kommer till välfärd och jämställdhet. Sverige toppar EU:s jämställdhetsindex och är världens tredje mest jämställda land enligt FN:s Gender Inequality Index. Men trots globala topplaceringar utsätts kvinnor dagligen för sexualbrott, får lägre lön och pensioner än män och blir sjuka av stress i vårt land.

Det är fyra gånger fler kvinnor än män som sjukskrivs för stressrelaterade sjukdomar, och numera ser vi att tjejer bränner ut sig redan på gymnasiet. Så kan vi inte ha det. Vi måste fortsätta kämpa för jämställdheten, på alla områden, i praktiken. Där är en jämställdhetsmyndighet ett stort steg framåt, men nu ser vi en risk att den tas bort. Det vore ett stort bakslag för arbetet med kvinnors lika värde och villkor.

Moderaterna och Kristdemokraterna hävdar också att deras budgetförslag tar tag i de stora samhällsutmaningarna, och visst finns det saker som är bra och som antagligen skulle ha funnits med även i ett budgetförslag från oss. Det gäller satsningar på välfärden, som skolan, sjukvården och polisen. Men det vi ser utöver det är tyvärr inget annat än den vanliga politiken: att sänka skatterna mest för dem som redan har mest.

Med deras budget kan vi räkna med att klyftorna i samhället kommer att bli allt större. Kvinnors villkor kommer att försämrats, de barn som växer upp i fattigdom kommer att bli fler, utanförskapsområden kommer att växa och segregationen kommer att öka. Det gör mig oroad. Vi lever nämligen i en tid där högerextrema och odemokratiska krafter växer fram och vinner mark, både globalt och här i Sverige. Nu är det viktigare än någonsin att vi står upp för demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

För Miljöpartiet är det också självklart med en human flyktingpolitik som värnar asylrätten och ger familjer rätt och möjlighet att återförenas. I detta läge väljer Moderaterna och Kristdemokraterna att lägga fram ett förslag som de vet bara kommer att gå igenom om det får stöd av ultrahögern i riksdagen, och Centerpartiet och Liberalerna låter det ske. De har lovat att inte låta Sverigedemokraterna få inflytande över den svenska politiken, men det är ju precis det som nu händer.

Fru talman! Jag kan inte säga det nog många gånger, och jag kommer nu att säga det igen: Klimatet är vår tids ödesfråga, och Sverige ska vara ett fossilfritt välfärdsland. De senaste åren har Sverige tagit stora kliv mot att bli det och investerat stort i förnybar energi, grön infrastruktur och en mer hållbar omställning av industrin. Vi har höjt miljöbudgeten med 110 procent och gjort det betydligt dyrare att släppa ut koldioxid.

Nu måste vi fortsätta detta omfattande omställningsarbete och se till att våra hav blir friskare och renare och att vi tar hand om skogarna och den biologiska mångfalden innan det är för sent. Vi måste se till att livsmedelsproduktionen blir sundare och djurhållningen mer human. Vi måste göra flyget dyrare och se till att snabba tåg rullar på den svenska rälsen och ut i Europa.

När det kommer nya larmrapporter om den globala uppvärmningen och massutrotningen av arter nästan varje vecka, när stora internationella bedömare varnar för ökade klyftor i samhället och när världen behöver mer värme och medmänsklighet, då ska vi svara med att öka kraften i den politiken. Vi måste ha en politik för att göra temperaturökningen så liten som möjligt, en politik för att stoppa utrotningen av arter och en politik för att bättre ta hand om varandra. Bara så bygger vi riktig styrka för framtiden.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen Falk (MP)

Anf. 34 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Samhällsproblemen har inte tagit paus för att Sverige saknar regering. Konjunkturedgången förskjuts inte i väntan på en ny statsminister. Därför kan inte heller Sverige vänta på reformer.

Vår budget i Moderaternas och Kristdemokraternas reservation stärker svensk ekonomi, jobbskapande och kärnan i statens grundläggande uppgifter. Vår utgångspunkt är att möta samhällsutmaningar i människors vardag med Alliansens gemensamma reformagenda som grund. Nu har den chans att bli Sveriges statsbudget nästa år. Den svarar också upp till de samhällsutmaningar vi ser.

Fru talman! Förväntan att det är Alliansens ekonomiska politik och skattepolitik som nu blir förverkligad är väldigt stor utanför dessa väggar. Många ser hur vi de kommande åren förväntas ha lägre tillväxt per invånare än i så gott som alla andra EU-länder trots att många faktorer talar för Sverige. Vi har en välutbildad och teknikvän befolkning, innovationsrikt näringsliv och betydande investeringar i forskning. Men Sverige är ett väldigt litet exportberoende land med konjunkturlämplig ekonomi. Därmed är vi särskilt utsatta i en turbulent ekonomi.

Stabila statsfinanser tillsammans med reformer för ökad sysselsättning och stark tillväxt är den självklara basen för vår gemensamma ekonomiska politik och skattepolitik. Att långsiktigt stärka Sveriges konkurrenskraft inför tillväxtutmaningar måste ses i ljuset av en alltmer ökande global internationell konkurrens. Kostnader för när politiken straffar företagande och arbete, utbildning och ansträngningar har blivit allt högre.

Sverige behöver i stället en politik som underlättar för företagande och entreprenörskap. Den långsiktiga uppgiften är att efter de senaste årens stora skattehöjningar med över 60 miljarder nu gå tillbaka till en politik som i grunden tar till vara den enskilda entreprenören, företagaren och den enskilde som anstränger sig, detta för att det i grunden alltid ska löna sig att anstränga sig. Principen om hälften kvar hade ett brett stöd för 30 år sedan. Det borde den även ha i dag.

Fru talman! Högre skatter påverkar människors beteende. Blir det mindre lönsamt att jobba väljer fler att göra annat. Det gäller till exempel marginalskatten, den skattenivå som handlar om den sista intjänade hundralappen. Det är skatten för att anstränga sig lite mer, jobba över och ta ett extraknäck. Är marginalskatten för hög tycker många att det inte lönar sig att göra det lilla extra fastän samhället så väl behöver det.

Sverige har OECD:s högsta marginalskatter. Det handlar om upp till 60 procent av en löneökning och upp till 70 procent om man räknar in arbetsgivaravgifterna – ja, upp till 70 procent. Skattesmällen för den som anstränger sig i välfärdens kärna är tydlig. För en sjuksköterska som känner kallet när chefen en fredagskväll ber henne att jobba extra på akuten blir den direkt förlamande eftersom hon får betala mer i skatt för att gå till jobbet, anstränga sig och göra en extra insats än att vara hemma med familjen och ha fredagsmys. Detsamma gäller en lärare som ställer upp, en tandtekniker, en polis eller en tulltjänsteman.

Det är mer än hälften i skatt för den som anstränger sig. Värderas inte deras insatser för att Sverige ska hålla ihop och för ett starkare Sverige? Principen om hälften kvar måste tillbaka som huvudprincip i svensk skattepolitik. Med det beslut som förhoppningsvis fattas i dag, om Moderaternas och Kristdemokraternas motion går igenom, har vi påbörjat resan tillbaka till principen hälften kvar. Sverige behöver skattereformer som premierar arbetslinjen, arbete och den som anstränger sig. För det kommer vi tillsammans att rösta i dag.

Fru talman! Drivkrafterna för arbete måste vara starkare än drivkrafterna att stå utanför arbetsmarknaden. Om en arbetstagare är sjuk ska det finnas ett trygghetssystem som fungerar. Men det ska alltid löna sig att ta ett jobb och att bidra till det gemensamma. Vi vill stärka de drivkrafterna ytterligare för arbete med lägre skatt på arbetsinkomster och genom att se till att det finns ett bidrags- och transfereringssystem som främjar arbetslinjen.

Alla som jobbar ska få mindre i skatt och därmed mer i plånboken. Grunden för högre kvalitet i välfärden, kortare vårdköer och att äldre ska få ett värdigare åldrande handlar om ett gott företagsklimat inte minst för småföretagare och nyföretagare. Där ska Sverige kunna dra nytta av möjligheter som globaliseringen ger och möta utmaningar som globaliseringen ställer oss inför. Villkoren för att möjliggöra ökad konkurrenskraft, inte minst i jämförelse med andra länder, måste absolut bli bättre.

Under alliansåren ökade tillväxtförutsättningarna. Vi sänkte bolagskatten, vi sänkte de sociala avgifterna och vi ökade drivkraften för företagande. De senaste åren har det varit det motsatta. Det kan vi i dag stoppa och förändra. Vi kan komma tillbaka till en politik som är tillväxtfrämjande och stärker entreprenörskap.

Vi i Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår därför i vår gemensamma reservation att alla som arbetar och alla pensionärer ska få mer pengar i plånboken. För att öka drivkrafterna förstärks arbetslinjen med sänkt skatt med ungefär 200–700 kronor för alla som jobbar och särskilt för dem med lägre inkomster. Det är en total reform om 10 miljarder.

Vi satsar på fler arbetade timmar i välfärden. Vi höjer brytpunkten för statlig inkomstskatt så att färre får betala den. I dag betalar ungefär 1,4 miljoner svenskar statlig inkomstskatt. Det betyder att fyra av tio barnmorskor i dag betalar mer än hälften av den löneökning de får i skatt. Om vi vill ha fler i välfärdens kärna som anstränger sig måste vi självklart sänka dessa skatter.

Vi har heller inte råd att säga nej till äldres kompetens. Därför vill vi nu avskaffa den särskilda löneskatten för äldre. För alla pensionärer som har jobbat sänker vi skatten för alla och inte bara för vissa, utan Moderaternas och Kristdemokraternas reservation innebär en skattesänkning för alla. Vi sänker skatten på diesel, vi avskaffar flygskatten och vi höjer RUT-avdragen för att fler jobb ska växa fram.

Moderaternas och Kristdemokraternas reservation ger många vinnare. Det är alla som arbetar, alla pensionärer, företagare, landsbygdsentreprenörer och tjänsteföretagare. Det blir mer i plånboken för den som anstränger sig, den som utbildar sig, den som jobbar och den som gör det lilla extra för att vårt samhälle ska bli starkare och hålla ihop. Vårt förslag är för ett starkare Sverige.

Jag yrkar därför bifall till Moderaternas och Kristdemokraternas reservationer nr 1 och 5. Jag instämmer också i Elisabeth Svantessons anförande.

(Applåder)

Anf. 35 BO BROMAN (SD):

Fru talman! Skattepolitiken är av naturliga skäl central för all politik. Den sätter villkoren för både privat näringsliv och offentlig sektor. Den påverkar även hushållens förutsättningar.

Målen för skattepolitiken är att finansiera den offentliga sektorn, påverka positiva och skadliga beteenden samt bidra till bättre ekonomisk jämlikhet. Dessa övergripande mål delas av de flesta partier. Men genom att vi har olika värderingar betyder de vackra orden olika saker beroende på vem som uttalar dem.

Jag vill här i dag framhålla att det är hög tid för samförstånd, samverkan och samarbete i skattepolitiken. Vi som är vuxna i det här rummet har all möjlighet att visa detta genom att lägga vår prestige åt sidan. Då kan vi objektivt och med ödmjukhet driva igenom de förslag som vi vet skulle vara gynnsamma för välfärden, företagen och hushållen.

Fru talman! De olika demokratiska partierna i våra folkvalda församlingar föreslår av naturliga skäl inte exakt samma förändringar av skattelagstiftningen. Men många gånger är vi inriktade på att förändringar av skattepolitiken ska ske i en riktning som vi delar. Det handlar om flera områden, såsom inkomstskatter och arbetsmarknad. Det gäller även bostadssektorn och hushållens ekonomi. Sist men inte minst delar vi även uppfattning i en rad frågor gällande näringslivets skattevillkor. Utöver detta bör nämnas att vi har kunnat mötas i samsyn kring ytterligare ett antal skatteförslag tidigare budgetår.

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp och belysa att det i budgetförslagen för 2019 går att skönja att flera partier lägger fram förslag som ligger mycket nära varandra. Sverigedemokraterna har tillsammans med främst Moderaterna och Kristdemokraterna men även Liberalerna och Centerpartiet i allt väsentligt en gemensam syn på inriktningen. Det syns tydligast inom framför allt tre områden.

Det första området där det finns intressanta likheter gäller beskattning av förvärvsinkomster och pensionsinkomster. När det gäller förstärkningar av jobbskatteavdraget vill samtliga allianspartier och vi i Sverigedemokraterna på ett liknande sätt höja jobbskatteavdrag eller grundavdrag på låga och normala inkomster. Här finns en uppenbar öppning för att åtminstone komma överens om en generell förstärkning av jobbskatteavdraget.

När det gäller området avskaffande av särskild inkomstskatt för äldre finns det en tydlig enighet om avskaffandet. Här finns egentligen inga större skillnader mellan allianspartiernas förslag och Sverigedemokraternas uppfattning. Den särskilda skatten på arbetande äldre ska avskaffas i sin helhet.

Skatt på skillnad mellan inkomst av tjänst och inkomst av pension är också ett område där det råder stor enighet mellan moderater, kristdemokrater, liberaler och sverigedemokrater. Vi sverigedemokrater vill dessutom justera de juridiska definitionerna så att inkomst av tjänst innefattar både lön och pension. Oavsett de olika formerna i förslagen partierna emellan är vi eniga om att pensionärsskatten är oskälig. Det ska tilläggas att även Socialdemokraterna har invänt mot skillnaden. Därmed borde vi kunna se ett brett parlamentariskt underlag för en förändring.

Fru talman! Det andra området där det finns betydande likheter mellan våra förslag rör beskattning av kapitalinkomster, sparande och skuldsättning med avseende på bostadssektorn.

Investeringsparkonton och kapitalförsäkringar är i grund och botten mycket bra former för sparande och investeringar i största allmänhet. Vi

sverigedemokrater noterar att flera partier vill sänka skatten på dessa sparformer, både genom sänkt procentsatsberäkning och genom ett grundavdrag på sparande innan beskattningen träder i kraft.

Vid sidan om detta finns det tjänstepensioner. Vi vill låta dem vara grund för ett nytt förslag om privat pensionssparande, en allemanspension. Det vi vill se är ett sparande på bankkonto som påminner om en hybrid av investeringssparkonto och individuellt pensionssparande.

Vad gäller bostadsmarknaden kan vi se att den under lång tid har utvecklats till en trög problemlörd. Med urbanisering och invandring har efterfrågan på bostäder skapat bostadsbrist i tätorterna. En uppenbar åtgärd borde vara att arbeta med att begränsa efterfrågan. Men vid sidan av det behöver vi öppna för ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Sverigedemokraterna föreslår därför slopat tak och slopad tidsgräns vid uppskov av reavinst. Vi kan se att det finns fler partier i den här kammaren som tänker i samma banor.

Vi kan också se att kreditdelen av den finansiella sektorn har vuxit kraftigt genom åren. Expansionen av låneprodukter har drivits fram av tidigare kreditavregleringar men även en lång trend av fallande marknadsräntor. Sverigedemokraterna vill precis som flera allianspartier begränsa ränteavdraget.

Det tredje området där vi ser intressanta likheter avser företagsbeskattning. Det finns ett flertal förslag från de andra partierna som vi faktiskt håller med om.

På området som gäller arbetsgivaravgifterna föreslår vi sverigedemokrater en modell där man sänker den allmänna löneavgiften för alla företag, men mest för de minsta företagen. Liknande idéer finns hos vissa allianspartier. Vi är övertygade om att vi skulle kunna hitta en medelväg tillsammans.

Personaloptioner är ytterligare ett område där vi och flera partier ser behovet av en allmän översyn och förbättrade villkor, särskilt för personaloptioner med direkt likvid avräkning där skatten på dessa blir orimligt hög.

I fråga om flygskatten är partierna inom Alliansen och Sverigedemokraterna rörande överens om att den i dess nuvarande konstruktion måste avskaffas helt. Därutöver finns det utrymme för diskussioner och samtal om hur beskattning på det området bäst ska formas.

Även när det gäller ROT och RUT finns det ett brett stöd från allianspartierna för att erkänna reformerna ROT och RUT som framgångsrika, både avseende sysselsättning och att stävja skattefusk. Därför vill vi slå ett slag för att utvidga ROT-avdraget och även inkludera nya områden i avdraget.

Utöver dessa tre områden har vi tidigare under åren kunnat se att framför allt allianspartierna har velat genomföra en översyn av mervärdesskattesystemet med inriktning på ökad harmonisering. Det är något som Sverigedemokraterna ser mycket positivt på.

Fru talman! Jag tror på dialog och samförstånd. Vi inom Sverigedemokraterna är beredda att ta vårt ansvar för Sveriges utveckling de kommande åren. Som vår partiledare Jimmie Åkesson har sagt tidigare här i kammaren kräver vi inte mer inflytande än vad som står i proportion till det antal röster vi erhöi i valet tidigare i höst.

Det må vara att partierna har olika ideologiska utgångspunkter för vad vi tror är en god övergripande samhällsutveckling. Men vi inom Sverigedemokraterna är i sak ofta eniga med flera andra partier i den här kammaren. Vi har åtminstone väldigt liknande ståndpunkter.

Med facit i hand måste jag tyvärr säga till en del av de andra partierna som har valt att avstå från den egna skattepolitiken på viktiga områden de senaste åren: Ni har avstått från att leverera till de väljare som har röstat in er i den här kammaren. Det finns nu en möjlighet att göra det rätta, både för era partier och för Sverige.

(Applåder)

Anf. 36 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Skatter och regler måste utgå från de små och växande företag som står för huvuddelen av dagens jobbtillväxt. Skattesystemet måste reformeras, med högre skatter på miljöfarliga utsläpp och lägre skatter på arbete och företagande.

Om vi ska kunna anställa fler i vården samt fler och bättre betalda poliser måste fler arbeta och betala skatt. Sänkt skatt för alla som arbetar är en viktig reform för att skapa fler jobb. Samtidigt behöver vi uppmuntra fler äldre att jobba längre för att kunna ta till vara erfarenheter och kompetens.

Kostnaderna för att anställa är för höga. Det både försvårar inträdet på och tidigare lägger utträdet från arbetsmarknaden. Det är särskilt problematiskt i ljuset av det stora samhällsekonomiska behov som finns av att förlänga yrkeslivet.

Fru talman! Dagens nystartade småföretag är morgondagens stora arbetsgivare. Sverige behöver erbjuda företag goda möjligheter att starta och växa. För att Sverige ska kunna följa med i den globala konkurrensen krävs det att regler och skatter anpassas till den digitala ekonomins förutsättningar och att de inte blockerar nya affärsområden.

En värld i snabb förändring ökar kraven på vår förmåga till anpassning och vår förmåga att genomföra reformer som stärker förutsättningarna för jobbskapande, välfärden och vår internationella konkurrenskraft.

Trots ett mycket starkt konjunkturläge är utanförskapet fortsatt stort, särskilt bland nyanlända och personer med kort utbildning. Klyvningen mellan de som har utbildning och arbete och de som är utanför förstärks på arbetsmarknaden samtidigt som matchningen försämras.

Mitt i högkonjunkturen och arbetskraftsbristen finns så allvarliga lösningar på arbetsmarknaden att hundratusentals personer i produktiv ålder stängs utanför. Det är också en klyvning mellan bygder och regioner som vunnit på strukturomvandlingen och följt med i den globala uppgången och de som ställts utanför. Det finns många orter på båda sidor av denna klyfta såväl på landsbygd som intill städer.

Fru talman! Övergångsregeringen har nu presenterat en övergångsbudget. Centerpartiets bedömning är att budgetpropositionen avspeglar det begränsade mandat en övergångsregering har. Men med det sagt, fru talman, kvarstår det stora reformbehovet. Sverige är i behov av en bred, genomgripande skattereform. En alltför stor andel av skatteuttaget kommer i dag från jobb och företagande. Skattebördan måste skifta till mer stabila och mindre skadliga skattebaser. Samtidigt bör skattesystemet förenklas och i hög grad präglas av enhetlighet.

För Centerpartiet är grön skatteväxling en central del av både miljöpolitiken och den ekonomiska politiken. Högre skatter på miljöpåverkan matchas med skattesänkningar på jobb, företagande och investeringar. Det ger bättre förutsättningar för svenska företag att bidra till svensk ekonomi och sysselsättning samtidigt som utsläpp och miljöpåverkan minskar. Genom att växla miljöskatter mot sänkt skatt på arbete sjunker också de höga kostnaderna för att anställa och arbeta. På så sätt stärks svenska företags konkurrenskraft samtidigt som vi rustar svensk ekonomi för den globala gröna omställningen.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till Centerpartiets budgetmotion och vår reservation i finansutskottets betänkande.

Anf. 37 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Syftet med vår ekonomiska politik är att bygga ett samhälle där varje människas förmåga tillvaratas och där alla människor ges förutsättningar att växa samtidigt som vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning i samhället.

Den ekonomiska politiken måste leda till att fler kommer i arbete, inte minst genom att vi underlättar för alla de som skapar jobben. Det är företagande och jobb som skapar de skatteintäkter som används i vården, i skolan, i äldreomsorgen och för att finansiera fler poliser – för att bara nämna några exempel. När vi underlättar för fler jobb möjliggör vi större skatteintäkter.

I den gemensamma reservationen från Kristdemokraterna och Moderaterna som vi förhoppningsvis kan rösta igenom här i kammaren senare i dag finns flera viktiga steg för att fler människor ska ha ett jobb att gå till. Målet är att alla som kan och vill arbeta också ska göra det. Det är inte bara viktigt för samhällsekonomin i stort utan förstås också viktigt för den enskildes ekonomi. Det finns dessutom ett stort värde i att alla får möjlighet att tillhöra en arbetsgemenskap och får känna den viktiga känslan av att vara behövd.

Att det lönar sig bättre att arbeta är en viktig pusselbit i detta. Därför vill Kristdemokraterna och Moderaterna förstärka jobbskatteavdraget med särskild inriktning på dem med de lägsta inkomsterna. Vår förstärkning av jobbskatteavdraget med 10 miljarder kronor innebär lägre skatt för alla som arbetar men särskilt för de som tar det första steget in på arbetsmarknaden.

Men det är också viktigt att utbildning lönar sig. För att fler ska vilja arbeta mer och utbilda sig till högkvalificerade arbeten höjer vi också brytpunkten för när den statliga skatten börjar tas ut. Flit, utbildning och entreprenörskap ska löna sig, och då kan vi inte ha världens högsta marginalskatter. 1,4 miljoner löntagare betalar i dag statlig inkomstskatt, bland annat fyra av tio barnmorskor och poliser. För dem innebär detta att en löneökning, till exempel tack vare att de tagit ett extra arbetspass, till hälften äts upp av skatten. Det är inte rimligt i ett land som behöver både fler barnmorskor och fler poliser.

Fru talman! Det ska löna sig att arbeta, men det ska också löna sig att ha arbetat. Vi sänker därför skatten på pensioner, och för dem med de lägsta pensionerna sänker vi skatten mer än vad som förslagits i övergångsregeringens budgetförslag. Kristdemokraterna vill helt sluta skattegapet mellan pensionärer och löntagare och kommer alltid att arbeta för att

det inte ska finnas någon skillnad i beskattning. Pension är uppskjuten lön och ska beskattas som det.

Dessa tre skattesänkningar – ett förstärkt jobbskatteavdrag, en höjd brytpunkt för den statliga skatten och sänkt skatt för pensionärer – vill vi ska träda i kraft från den 1 januari. Men det finns mer som behöver göras.

En grupp som behövs mer på arbetsmarknaden är de äldre. Vi har inte råd att säga nej till de äldres kompetens. Tvärtom måste vi underlätta för fler äldre att arbeta längre om de kan och vill. Därför vill vi ta bort den särskilda löneskatt för äldre som den rödgröna regeringen införde och återställa löneskatten till den nivå som gällde fram till och med 2015.

Fru talman! Äldre är inte de enda som den rödgröna regeringen var njuugg mot under den förra mandatperioden. Regeringen har också försämrat förutsättningarna för alla de frivilligorganisationer som gör mycket stora insatser för vårt samhälle. Hjälptill hemlösa, flyktingmottagande och aktiviteter för barn i ekonomiskt utsatta familjer är saker som dessa organisationer gör ovärderliga insatser med. Dessa organisationers arbete måste underlättas.

Vi gör det genom att återinföra det skatteavdrag för gåvor som alliansregeringen införde 2012. Skatteavdraget innebar att gåvor till godkända organisationer på upp till 6 000 kronor om året var avdragsgilla till 25 procent. I klartext: Den som gett 6 000 kronor i gåvor till berörda organisationer får 1 500 kronor tillbaka i sänkt skatt. Detta var en efterlängtd reform som innebar stora tillskott till civilsamhällets organisationer.

Utöver att införa gåvoskatteavdrag så som det såg ut 2012–2015 vill vi ta bort den ansöknings- och årsavgift som organisationerna tvingades betala. För många mindre organisationer innebar den en onödig tröskel, och den tröskeln vill vi nu ta bort. Vi föreslår att detta införs från den 1 juli nästa år.

Vi kristdemokrater ser väldigt positivt på att gåvoskatteavdraget nu kan återinföras, men vi ser också att vi i framtiden bör underlätta för civilsamhället ännu mer. Fler typer av organisationer än bara sociala hjälporganisationer och forskning bör inkluderas i systemet. Gränsen på 1 500 kronor som maxbelopp är i ett europeiskt sammanhang mycket låg. Som exempel kan nämnas att Norge har en gräns på motsvarande 20 000 kronor, och i andra länder finns en gräns som motsvarar 10 procent av den enskildes inkomst. Ur det perspektivet skulle Sverige kunna göra ett mycket bättre arbete med att stödja civilsamhällets organisationer. Det vore dessutom önskvärt att låta företag ge gåvor avdragsgillt till organisationer.

Fru talman! Skattesystemet ska uppmuntra arbete, utbildning, flit och givmildhet. Det förslag som Kristdemokraterna och Moderaterna lagt fram till riksdagen är ett bra steg på denna väg. Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas och Moderaternas reservationer 1 och 5 och instämmer i övrigt i Jakob Forssmeds anförande tidigare.

(Applåder)

Anf. 38 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Att döma av den tidigare debatten läser Vänsterpartiet Liberalernas motion som Marx läser Hayek. Jag tänkte bringa lite mer ljus över vår motion och kanske framför allt över vår skattepolitik.

Prot. 2018/19:27
12 december

Statens budget 2019
Rambeslutet

Sverige är ett välfärdsland. Om man fortsatt vill vara ett välfärdsland i en tid när den globala konkurrensen ökar och när Sverige utsätts för större prövningar än tidigare krävs att man inte prioriterar välfärden först utan välståndet först. Man måste ha välstånd för att kunna ha välfärd; det ena är en förutsättning för det andra.

Vi vet att den globalisering som pågår och som har pågått utsätter Sverige och våra företag för konkurrens som ibland kan vara tuff, särskilt för ett land som har världens högsta skatter, en tufft reglerad arbetsmarknad och ett tufft reglerat företagande. Detta gör det svårt att skapa någonting från ingenting och svårt att konkurrera. Det är det här man brukar kalla för kreativ förstörelse.

Vi behöver möta den kreativa förstörelse som kommer av globalisering genom ett ökat entreprenörskap och ett ökat företagande och genom att människor i det här landet kan skapa någonting från ingenting. Jag och Liberalerna tror att individer som jobbar, individer som är företagsamma, entreprenörer som utmanar och disruptiva företag-start-ups som bryter det som tidigare har varit sanning är det som skapar välstånd. Detta är förutsättningen för välfärd.

Det är oseriöst att lägga fram budgetar eller att driva politik som bygger på höga beskattningar och förstör välståndet samtidigt som man säger att man vill ha välfärd. Det går inte. Det är klart att skattesystemets huvudsyfte är att finansiera de offentliga åtagandena, men i sin utformning får det inte påverka strävsamhet, flit, ambition och risktagande negativt.

Vi behöver ställa om till en modernare ekonomi. Jag och Liberalerna inser att vi behöver ett bättre regelverk och en bättre beskattning av personaloptioner så att små företag kan få sin verksamhet att gå runt och så att personer som engagerar sig – företagsamma människor som engagerar sig i dessa företag – också kan få någonting för sina ansträngningar.

Vi behöver se till att lagar och skattesystem ändras så att delningsekonomin kan växa och bre ut sig och så att de företag som hjälper till med bemanning kan få sjysta villkor och konkurrera på en marknad som alla andra. Vi behöver se till att kunskap och utbildning lönar sig, för produktivitet måste ge mer i plånboken. Den person som anstränger sig och jobbar och sliter måste få mer pengar över i plånboken.

Det är som bekant ganska ofta så att vänsterpolitiker glömmer bort att det är företagsamma människor som skapar arbetstillfällen i det här landet. Det kan ibland till och med låta som att man misstänkliggör företagande och som att det vore någonting annat – någonting främmande och någonting som är dåligt för samhället.

Jag ska tala om för er, mina vänner i den här salen och fru talman – ursäkta att jag inte talade genom fru talman – att företag inte är någonting annat än enskilda människor som går samman. De sluter avtal med varandra där man kommer överens om att jag gör det här jobbet för att få en peng, och du får det där jobbet tillbaka av mig. Företagsamma människor som går ihop – det är företag. Det finns ingen stor skillnad mellan arbetare och företagare, som Vänstern ibland vill förespegla folk. Det är snarare tvärtom: Arbetare och företagare är i ett ömsesidigt beroende av varandra genom att de är med och driver samma företag framåt.

Sverige behöver också en skattereform av ordentliga mått. Det måste inte bara bli mer lönsamt att vara produktiv, att utbilda sig och så vidare, utan vi måste också se till att ha en grön skatteväxling som innebär höga skatter på sådant som är dåligt för klimatet och låga skatter på sådant som är bra för klimatet.

Vi måste ha ett enklare och mer enhetligt system så att företagare och enskilda människor enkelt kan förutse vad som ska hända och enkelt kan verka i den ekonomiska miljön i det här landet. Så kan man få till lite bnp-tillväxt, vilket vi har saknat under den senaste tiden.

I den ekonomiska debatt som vi för här i denna kammare är det lite för ofta så att vi bara fastnar vid effektivitet och vid att få in mycket pengar till staten. Det är lite för sällan, fru talman, som vi politiker lutar oss tillbaka och säger: Det är inte våra pengar.

De kronor och ören som vi debatterar här i dag är inte våra pengar. Det är någon annan som har skapat det värdet. Jag tror, fru talman, att vi politiker tar alldeles för lätt på att det är någon som har lagt ned slit, tagit risker, ansträngt sig och sett till att pengarna finns. Så har det varit när de rödgröna då och då under hela den föregående mandatperioden har velat höja skatten och, faktiskt, ibland också när vi borgerliga politiker inte är tillräckligt offensiva med att sänka skatten.

Fru talman! Vi måste respektera människors rätt till sina egna surt förvärvade slantar. Då kanske någon säger: Men tänk på de personer som har låga inkomster! Tänk på de personer som är sjuka och behöver ta del av välfärden! Tänk på de som bor i förorter runt om Stockholm, den stad som vi befinner oss i nu! Det är dem jag tänker på, fru talman, för om vi inte har välstånd först kan vi inte ha välfärd.

Jag bor i Tensta utanför Stockholm. I hyreshuset där jag bor har jag grannar som går till jobbet och som sliter och arbetar. De har kommit hit från olika delar av världen och byggt upp ett liv här i Sverige. Det är inte dåligt om vi i Tensta får lite mer pengar kvar i plånboken. Det är inte heller dåligt om någon från det hyreshus där jag bor lyckas driva ett företag, lyckas göra karriär och till och med lyckas bli rik. Det är inte dåligt så länge någon annan inte blir fattigare.

Fru talman! Vi vet att när företag blomstrar och människor får göra karriär växer välståndet. Då lyfts fler personer ur fattigdom. Det är inte fler som blir fattiga, utan det är fler som blir rika. Det är inte ett problem.

Det måste finnas utrymme också i utsatta områden för att spara ihop till ett startkapital eller till en lägenhetsinsats. Därför är jag glad både för att vi i Liberalernas budget sänker skatten för personer med låga inkomster och för att vi är det parti som sänker skatten mest, i alla fall enligt den partipolitiskt oberoende tankesmedjan Timbros chefsekonom.

Fru talman! Samhällskontraktet behöver upprätthållas. Det innebär att vi betalar skatt och att vi får någonting tillbaka. Den förra regeringen, den som nu är en övergångsregering, höjde skatten med 45 miljoner kronor om dagen. Sveriges skattekvot är en av de högsta i hela världen. Det finns gott om välfärdsländer som har lägre skattekvot än vad vi har. Det finns gott om välfärdsländer som har polis, försvar, skola och sjukvård som fungerar men som har lägre skatt än vad Sverige har. Det är inte seriöst att ta människors pengar och hämma människors strävsamhet, företagande och slit och lägga på sådant som inte är statens huvudåtaganden.

För att vi ska upprätthålla viljan att betala skatt i det här landet tror jag att vi behöver återupprätta samhällskontraktet. Vi ska se till att sänka skatten och röra oss mot en OECD-nivå både i marginalbeskattning och i den totala skattekvoten samtidigt som vi prioriterar de delar av välfärden som är viktigast. Det kan handla om polis, LSS, språkförskolor och sjukvård. Vi behöver vara seriösa när vi hanterar andra människors pengar.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till Liberalernas budget och reservation.

Anf. 39 JÖRGEN HELLMAN (S):

Fru talman! Det har varit en märklig debatt från vissa håll. Det har debatterats om det är en vanlig politisk ordning i den här riksdagen just nu. Jag känner att jag behöver påminna om en del saker.

Efter valet röstade hälften av de nyvalda riksdagsledamöterna nej till frågan om statsministern hade tillräckligt stöd i riksdagen. Med anledning av detta entledigades alla statsråd, och Sverige styrs nu av en övergångsregering som administrerar i enlighet med regeringsformens bestämmelser.

Det här är första gången som en övergångsregering lämnar en budgetproposition till riksdagen. Det gör man utifrån regeringsformen, riksdagsordningen och budgetlagens bestämmelser. Men där står det inte hur en övergångsregerings budget ska utformas. Därför var det en diskussion mellan regeringens partier, Vänsterpartiet samt Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna om principerna för denna proposition.

Övergångsregeringen har sedan på ett bra sätt redogjort för dessa principer, och jag upplever att man har tillämpat dem lojalt med överenskomsten om de principer som ska gälla när det gäller budgetpropositionen för 2019. Det här ska inte tolkas som att det är partiernas i en övergångsregering politiska prioriteringar, utan det är helt enkelt en övergångsregerings skyldighet att ta fram förslag.

Sedan har finansutskottet berett övergångsregeringens förslag till statens budget. Där har vi passerat långt bortom den terräng för befintlig konstitutionell praxis som kan vägleda hur en sådan process ska gå till.

Hur riksdagens partier och ledamöter väljer att agera har inte bara konsekvenser för den ekonomiska politiken 2019, utan här läggs det också grund för en konstitutionell praxis för liknande situationer i framtiden.

Fru talman! I ett läge där landet leds av en övergångsregering måste riksdagsarbetet koncentreras på att få på plats en handlingskraftig regering som åtminstone tolereras av en majoritet av ledamöterna. Det är inte rimligt att en övergångsregering som inte kan avgå om den inte får igenom sin budget ska uppdras att verkställa andra partiers ekonomiska politik.

En nytillträdd regering, vilken den än kommer att bli, behöver lägga fram en ändringsbudget för att göra nödvändiga korrigeringar. Det gäller oavsett vad riksdagen beslutar i dag.

Korrigeringar och otillfredsställande beredningar riskerar, fru talman, att förvärra problemen och skapa ryckighet och oklarhet i myndighetsstyrningen. Vi socialdemokrater anser därför att lämpligaste praxis i detta läge är att riksdagspartierna i stället bör ägna sig åt att försöka bidra till att en regering tillträder.

Vi anser att när en ny regering kommer på plats får partierna i riksdagen lägga fram sina egna förslag till ekonomisk politik i rollen som regeringsbildare, som förhandlingspart eller som opposition.

En övergångsbudget är inte en permanent lösning. Den tar sig an de samhällsproblem som gäller alldeles nu – detta för att se till att den statliga apparaten och de statliga myndigheterna fungerar.

Det enda skatteförslag som finns med i denna övergångsbudget är utfasningen av straffskatten för pensionärer, som Fredrik Reinfeldts och Anders Borgs regering införde, samt en ändring i Eurovinjettsystemet för lastbilar. Detta har partierna varit överens om, vilket är mycket glädjande.

Fru talman! Sammanfattningsvis: I slutvoteringen lär övergångsbudgeten som beretts i vanlig ordning och framförhandlats i brett samförstånd stå emot Moderaternas och Kristdemokraternas föga beredda partibudgetförslag.

(Applåder)

Anf. 40 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Vi är samlade här i dag i demokratins högsta beslutande organ. Det torde vara väldigt konstigt, Jörgen Hellman, om vi här inne inte skulle kunna lägga fram vår politik och innehållet i den som vi också lovade väljarna i det val som vi har bakom oss. Det är här i riksdagen som vi ska göra det. Det finns ingen annan plattform för detta. Det är här inne som vi ska debattera och diskutera våra förslag.

Sveriges utmaningar stannar ju inte av för att Sverige inte har en ny regering. De stannar inte heller av för att vi inte har en ny statsminister. Vi måste ändå jobba på. Vi är ingen övergångsriksdag. Trots att det finns en övergångsregering är vi det beslutande organ som finns här.

Jörgen Hellman och Socialdemokraterna försöker att prata bort det här som att det skulle ske någon annanstans, att vi har en parallell process då vi andra ska sitta här inne och vänta. Det är inte möjligt. Vårdköerna fortsätter att växa. Polisen har stora utmaningar. Vi vet att vi snart ska möta en lågkonjunktur. Vi behöver mer och stärkt entreprenörskap inför detta.

Vi har en bra och formell beredningsprocess som vi har jobbat med och förhållit oss till här inne. Ja, vi har brutit ny mark. Vi skapar ny praxis inför framtiden. Jag tror att alla här inne med stöd av fantastiska tjänstemän, både i riksdagskansliet och i Regeringskansliet, har gjort allt som vi har mäktat med och kunnat för att detta ska bli så bra som möjligt.

Min fråga till Socialdemokraterna och Jörgen Hellman blir därför: Vädjar Socialdemokraterna till oss andra partier att vi ska avstå från vår demokratiska rättighet bara därför att Sverige ännu inte har en regering på plats, trots att utmaningarna utanför dessa väggar växer för varje dag?

(Applåder)

Anf. 41 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Fru talman! Cecilia beskriver några problem. Det finns naturligtvis problem i samhället som måste lösas och som riksdagen måste fatta beslut om. Men grunden för vår konstitution är att det ska finnas en regering på plats som skriver väl beredda propositioner. Sedan fattar riksdagen beslut utifrån om man tycker att propositionen är bra eller dålig.

Jag tycker inte att det är en bra ordning när förslag som borde beredas i ett regeringskansli bereds i riksdagen där gula post it-lappar med olika siffror far runt i ett utskotts sammanträdesrum. Det är inte heller bra beredda skatteförslag om en marginalskatteförändring är på 3 000 procent, som Moderaterna naturligtvis inte står för, men det är ju inte tillräckligt beredda förslag.

Idealet för vårt lands sätt att kunna lösa de problem som vi alla ser i samhället – vi har kanske olika lösningar på dem – är naturligtvis att få en regering på plats som skriver propositioner som är väl beredda i stället för att utskotten arbetar fram lagförslag.

Anf. 42 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag uppfattar Socialdemokraternas Jörgen Hellmans roll här som att han vill vara ordningsmannen i rummet, och det kan vi vara två om. Det ska vara ordning och reda så att vi demokratiskt kan behandla alla förslag och möjligheter.

Men jag uppfattar inte något svar från Jörgen Hellman på den fråga som jag ställde. Är det så att Jörgen Hellman och Socialdemokraterna vill att vi ska avstå från att presentera vår politik trots att vi inte är en övergångsriksdag, trots att det finns god grund för de förslag som har lagts fram?

Vi har berett förslagen efter de möjligheter som vi har haft. Skatteverket har varit på plats – för att nämna en beslutande myndighet som har att jobba med de förslag som har lämnats till riksdagen. Vi har haft övergångsregeringens budget som underlag och justerat lite i kanterna, framför allt när det gäller inkomstskatterna. Vi vet att det är nu vid årsskiftet som man har den möjligheten. Den möjligheten finns inte med en ändringsbudget, och det känner Jörgen Hellman mycket väl till.

Jag vill gärna ha svar på min fråga, tack!

Anf. 43 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Fru talman! Ordning och reda är ett signum i vårt parti. Det grundar sig också i vår ekonomiska politik där vi alltid försöker att ha sunda statsfinanser. Vi kan konstatera att Moderaterna inte riktigt har samma robusta principer, och ett exempel är kanske förra mandatperiodens sätt att sköta politik. I slutet av mandatperioden lånade man till skattesänkningar. Ordning och reda för en framtida tillväxt är alltså vårt signum.

Jag tycker att det var en bra spelregel att övergångsregeringen träffade Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna, Miljöpartiet och Vänstern för att diskutera hur regeringen skulle lägga fram budgetpropositionen och kom överens om principerna. Jag tycker att det hade varit till fyllest med den budgetpropositionen och att det bildades en regering som sedan lade fram en övergångsbudget, med den debatt som då blev.
(Applåder)

Anf. 44 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Detta är första gången en övergångsbudget hanteras. Det finns ett syfte med att processen får gå igenom under ordnade former. En övergångsbudget är ingen permanent lösning. Den tar sig inte an de stora samhällsproblem vi har framför oss eller föreslår nya reformer. Det är den

heller inte avsedd att göra. Den finns för att viktiga samhällsfunktioner, välfärd och myndigheter ska fungera som tidigare.

Den finns i väntan på att en ny regering ska tillträda och lägga fram de förslag till ändringar i statens budget som följer av dess politiska inriktning. Den behövs för att skapa stabilitet och är just en övergångsbudget i väntan på att en regering ska tillträda och presentera sin ekonomiska politik. Det är när en sådan proposition läggs fram av en nytillträdd regering som det är rimligt för partierna att motionera.

Men de borgerliga partierna lever uppenbarligen efter andra ordningar och kriterier och vill kringgå hela syftet med övergångsbudgeten. Moderaterna har tidigare försökt sabotera en ordnad regeringsbildning, och nu görs försök att skapa kaos i budgetprocessen i form av en högerkonservativ och reaktionär blåbrun allians.

Detta agerande med Moderaterna i spetsen har visat sig pressa de övriga borgerliga partierna att agera på samma sätt och gå fram med budgetreservationer, trots att de vet att det inte är en rimlig ordning. De tillåter inte ens att en ny regering får sätta sin prägel på den ekonomiska politiken.

Det finns ett parlamentariskt förhållningssätt, och det är att statsbudgeten och regeringen hänger samman. Det är inte rimligt att en övergångsregering, som inte kan avgå om den inte får igenom sin budget, ska uppdras att verkställa andra partiers ekonomiska politik.

I nuläget ser det dock ut som om detta blir verklighet eftersom Centerpartiet och Liberalerna har meddelat att de röstar på sina egna budgetförslag i förberedande omröstningar och sedan lägger ned sina röster i slutvoteringen. Då släpps en moderat och kristdemokratisk budget fram med stöd av ett rasistiskt parti. Så agerar Centerpartiet och Liberalerna, som gång på gång har uttryckt att de inte vill ge SD makt och inflytande!

Man skulle kunna göra en tidslinje över hur den före detta Alliansen har agerat under hösten. När valresultatet stod klart var de rödgröna det största blocket i riksdagen. Då gick det ändå bra att sänka regeringen Löfven med stöd av SD, detta trots att de borgerliga inte hade någon egen regeringsbildare att tillsätta. Och nu är de lika beredda att släppa fram en konservativ högerbudget med avsikt att försämra för Sveriges arbetare. Det är att aktivt ge stöd till Sverigedemokraterna och deras ekonomiska politik.

Den före detta Alliansen har pratat mycket om att ta ansvar. Det har man faktiskt gjort under hela debatten i dag. Jag har dock svårt att se ansvarstagandet, och värre blir det i den gemensamma budgetreservationen från Moderaterna och Kristdemokraterna. Miljö- och klimatarbetet hålls tillbaka, trots att vi har en effektiv skattepolitik och styrmedel för att ställa om. Sverige är mitt under pågående klimatförhandlingar i Polen, och efter en sommar med de värsta skogsbränderna i Sveriges historia passar de borgerliga partierna på att slopa exempelvis flygskatten. Det är för mig helt ofattbart, framför allt när det har visat sig att allt fler svenskar är mycket mer skattevilliga när planeten står på spel och att allt fler svenskar vill ge pengarna till att investera i exempelvis tåg. Det är återigen skattesänkningar för de rika som ska komma först.

Prot. 2018/19:27
12 december

Statens budget 2019
Rambeslutet

Fru talman! I debatten har det också hävdats att det inte är möjligt att i en extra ändringsbudget föreslå skattesänkningar. Detta stämmer när det gäller inkomstskatter, även om det inte är någon hemlighet att vi i Vänsterpartiet anser att investeringar i bland annat välfärd och klimat måste gå före stora skattesänkningar för de rika. Vår skattepolitik ska främja arbete med sjysta villkor och stärkt arbetsrätt, inte minst i den underfinansierade välfärden.

För oss är ökad jämlikhet centralt. Vi har fått ett skattesystem som är riggat för de rika, och det kan vi inte acceptera. Det går ju också att personifiera detta: Vi har en Stefan Persson, en Hans Rausing och en Melker Schörling. Det är tre svenska män som tillsammans är rikare än 60 procent av den svenska befolkningen. De är alltså rikare än mer än hälften av svenskarna. Och med en borgerlig budget kommer förmögenheterna fortsätta att koncentreras till ett fåtal på det sättet.

Vi vill se ett rättvist skattesystem. Ett skattesystem ska inte fördela pengar från fattig till rik. Men tyvärr är det detta vi får med Moderaternas och Kristdemokraternas budget. När regeringen Löfven tidigare gjorde upp med Vänsterpartiet handlade det om 10 miljarder till förlossningsvården, skolan och den generella välfärden. Men när Moderaterna och Kristdemokraterna lägger fram sin budgetreservation gäller det att presentera ett sjätte jobbskatteavdrag med 10 miljarder och att tredubbla RUT-bidraget för de mest välbeställda. Som om det inte vore nog ska de rikaste få ännu fler skattesubventioner och avdrag, medan vanliga löntagare inte ens ska få dra av fackavgiften.

Förslagen är lite som Grinchen som stjälar julen. Moderaterna och Kristdemokraterna passar med stöd av SD på att stjåla välfärden på årsbasis.

Välfärdsstaten i Sverige byggdes för att samhället i grunden var orättvist, och uppgiften var att göra det mer rättvist. I dag är det, absurt nog, inte längre så. Miljardärer kan betala en mindre andel i skatt än vanliga arbetare, och de kan få tillbaka enorma belopp i avdrag. Vänsterpartiet är det enda parti som vill ändra på det. Vi anser att välfärdsstaten ska utjämna orättvisor och att den aldrig ska fördela pengar från folk med vanliga inkomster till de rika. Det handlar i grunden om klass.

Sverige har blivit ett extremt ojämnt land, och jämfört med resten av Europa fortsätter förmögenheterna att koncentreras till allt färre. Bland de rika länderna i världen är Sverige det land där klyftorna ökar snabbast. En starkt bidragande orsak är skattesystemets utveckling. Vi har alltså gått från att vara ett av de länder vars skattesystem omfördelar mest till att ha det minst omfördelande skattesystemet.

Därför finns det också ett starkt behov av en annan skattepolitik än den vi har i dag, som är riggad för de allra rikaste. En ny skattepolitik är helt avgörande och nödvändig, inte minst för att minska de ekonomiska ojämlikheterna och för att få de skatteintäkter som är avgörande för att upprätthålla och öka kvaliteten i välfärden. Då kan inte de allra rikaste dra ifrån och lämna de fattiga efter sig.

Fru talman! Vänsterpartiet vill i processen fortsätta att ta ansvar. Vi hade väntat oss en ordnad och ansvarsfull process med övergångsbudgeten. Men Moderaternas – trots att de landade som valets största förlorare – och Kristdemokraternas iver efter makt och inflytande gör att de inte alls ser något problem med att ta hjälp av rasister. För mig är det helt ofattbart att Centerpartiet och Liberalerna har haft så svårt att välja mellan Löfven

och Åkesson och i dag släpper fram en budget anpassad för att Sverigedemokraterna ska rösta på den.

Nedskärningar som drabbar miljonprogramsområden och landsbygd väntar. Klyftorna kommer att öka inom och utanför storstäderna och människor emellan.

Vi anser att övergångsbudgeten bör passera genom riksdagen som det var tänkt efter de principer den är byggd på. Vi har tillräckligt stark tilltro till vår ekonomiska politik, med konkreta lösningar på problem och utmaningar. Vi anser också i nuläget att riksdagspartierna bör ägna sig åt att bidra till att en regering kan tillträda.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 9.)

§ 6 Höständringsbudget för 2018

Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU11
Höständringsbudget för 2018 (prop. 2018/19:2)
föredrogs.

Anf. 45 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! Denna höständringsbudget innehåller förslag till ändringar i statens utgifter för budgetåret 2018. En övergångsbudget, som den vi i dag har på riksdagens bord, bör vara grå till sin natur och inte ha några politiskt färgade förslag i sig. Det vore en överdrift att säga att denna ändringsbudget innehåller överraskningar eller stora anslagsmässiga ändringar, men det finns inslag som icke desto mindre är en partipolitisk förlängning av förra mandatperiodens budgetpolitik. Det är lyxsubventioner av elfordon, det är massinvandringspolitik och det är nedskärningar. Men det finns en anslagsändring som sticker ut från den gamla vanliga skåpmaten – ett anslag som får mig att tänka på uttrycket: Det finns inget i denna värld som är säkert utom döden och skatter.

Man höjer anslaget till Skatteverket, som ska använda anslaget till att administrera tv-skatten – denna nya tv-skatt som ingen kommer undan, inte ens de döda; den måste nämligen betalas året ut om man råkar dö i början av kalenderåret.

Höjningen av anslaget till Skatteverket finansieras genom att anslaget Stöd till taltidningar under utgiftsområde 17 minskas med ett motsvarande belopp. Taltidningar är till för människor som kan ha svårt att läsa av olika skäl. Det kan handla om funktionsnedsättningar eller en synnedsättning. Det regeringen egentligen gör är alltså att man tar pengar från de blinda för att tvångsbeskatta de döda. En mer obscen anslagsändring får man leta länge efter, och jag har därför svårt att se att det råder politisk samsyn kring den här sortens magstarka förslag.

Fru talman! Det finns desto mer att säga om de senaste fyra åren i svensk politik. De rödgröna har ju bedrivit en procyklisk finanspolitik. Man har gjort det man har kunnat för att pressa ned arbetslösheten med subventionerade anställningar till nyanlända, en åtgärd som förvisso har putsat statistiken men som kostat mer än den smakat eftersom den sällan

Prot. 2018/19:27
12 december

Statens budget 2019
Rambeslutet

Höständringsbudget
för 2018

har lett till riktiga jobb. Kompetensregnet uteblev, och i dag finns det nog ingen seriös bedömning som tror på löftet om EU:s lägsta arbetslöshet till 2020. Faktum är att Sverige har tappat i placering under de senaste fyra åren.

I denna ändringsbudget får vi ett erkännande från departementet av att man har gjort glädjekalkyler och underskattat arbetslösheten. Denna underskattning är inte unik på något vis; den har snarare varit regel än undantag på flera andra utgiftsområden.

Jag är medveten om att det har inkommit nya uppgifter med budgetpåverkande effekt och att det är därför som vi har ändringsbudgetar, vilket ju vissa partier i denna kammare brukar påpeka. Men det förändrar inte det mönster som vi kan se i ändringsbudgetarna. Gång på gång gör man glädjekalkyler och överskattar grovt styrkan i sin egen politik. Vi kan bara spekulera om varför man gör detta, men *att* man gör det har vi svart på vitt på.

”Arbetslösheten bedöms inte sjunka lika mycket som enligt den bedömning som gjordes i budgetpropositionen för 2018”, skriver man på s. 25. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 2,2 miljarder kronor. Borde inte pengarna i a-kassan räcka i ett läge där man har haft högkonjunkturen på sin sida i flera år? Naturligtvis borde de det. Om de inte räcker nu, vad händer då när den stora smällen kommer? Vad händer när den stora gruppen nyanlända, som inte svarar upp till de krav som ställs av svenska arbetsgivare, ska in på arbetsmarknaden?

Detta är frågeställningar som det måste levereras lösningar på, för som det ser ut nu befinner sig Sverige i en väldigt utsatt situation när konjunkturen väl viker nedåt.

Fru talman! Vad gäller migrationsanslagen i denna ändringsbudget är tillskotten av sådan storlek som de kan förväntas vara i en övergångsbudget, jämfört med det miljardläckage som annars drabbar svenska skattebetalare. Men jag tror att många svenskar har blivit förda bakom ljuset och lever i tron att migrationen har stramats åt och nu ligger på så kallad miniminivå. Men det kunde inte vara mer fel.

Sverige beviljade mellan januari och oktober 107 000 uppehållstillstånd. Framför allt är det anhöriginvandringen som skjuter i höjden. Är detta en politik som för Sverige i rätt riktning? Vi talar om 107 000 uppehållstillstånd – det finns 30 000 hemlösa i Sverige! De sover på parkbänkar och står i matköer. Var finns rättvisan i det?

Jag har tagit upp detta tidigare, och jag gör det igen: Vad den här demografiska förändringen betyder för välfärdsstaten Sverige är att vi står inför ett vägval – ett vägval mellan en solidariskt och gemensamt finansierad välfärd och en modell där var och en får betala för sin sjukvård, sin omsorg och sin utbildning. Detta skulle i så fall vara den största omvandlingen av Sverige i modern tid.

Fru talman! Det är otillräckligt att utvärdera insatserna från förra mandatperioden enbart genom att prata om missade arbetslöshetsmål och i övrigt galna reformer. Jag tycker att det är viktigt att översätta anslagsändringar och budgetpolitik till något mer greppbart: Vad har politiken faktiskt uppnått?

Här kan vi lägga främst tre saker till handlingarna: Vi har bland Europas längsta vårdköer. Vi har flest fattigpensionärer i Norden, och vi har den lägsta polistätheten på tio år. Detta är inget som har hänt över en natt, utan det är resultatet av politiska beslut under flera decennier. Sverige har gått från att vara ett tryggt och enat land med ett väl utbyggt socialt skyddsnät till motsatsen. Det är i dag kontroversiellt att kritisera denna omvandling, åtminstone i denna kammare. Men jag står ändå upp för att det som vi har byggt i Sverige har tjänat oss väl såväl ekonomiskt som socialt.

Det är ett land där den starke inte hålls tillbaka av den som är svag och där den svage inte lämnas åt sitt öde av den som är stark. Det är ett framgångsrecept för hur man bygger ett sammanhållet och konkurrenskraftigt land. Min uppmaning till er andra i denna kammare är: Om ni tänker bekämpa dessa ideal som Sverige är byggt på, var åtminstone ärliga och säg det rakt ut!

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 7 Kommissionens EU-strategi för automatiserad och uppkopplad rörlighet

*Kommissionens
EU-strategi för
automatiserad och
uppkopplad rörlighet*

Trafikutskottets utlåtande 2018/19:TU3

Kommissionens EU-strategi för automatiserad och uppkopplad rörlighet
(COM(2018) 283)

föredrogs.

Anf. 46 JIMMY STÅHL (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna är positiva till att utveckla ny, innovativ teknik. Vi vet att autonoma fordon och uppkopplade fordon är framtiden. Automatiserade och uppkopplade fordon kommer att förändra hur vi förflyttar oss och hur fordon används, säljs och ägs. Den nya tekniken förväntas bidra till flera viktiga samhällsmål i form av säkrare, renare och mer tillgängliga transporter.

Det finns en rad viktiga frågeställningar som måste lösas inför en marknadsintroduktion. Vem bär till exempel ansvaret när ett automatiserat fordon är inblandat i en olycka? Vem ska fordonet skyddas? Är det de som färdas i fordonet eller de som är utanför fordonet? Detta är inga lätta frågor, men de måste lösas. Vi anser att kommissionen är för otydlig i frågan om ansvarsfördelning i strategin och menar att vikten av att klargöra denna frågeställning framöver inte nog kan understrykas.

Kommissionen föreslår i strategin tre samverkande strategiska mål. Sverigedemokraterna är positiva till de åtgärder som föreslås när det gäller målet om att säkerställa en inre marknad för säkert införande av automatiserad och uppkopplad rörlighet, till exempel ett harmoniserat tillvägagångssätt för nationella säkerhetsbedömningar av automatiserade fordon. När det kommer till de två övriga målen är vi dock negativt inställda till de åtgärder som föreslås.

Kommissionen tillgängliggör upp till 450 miljoner euro genom Fonden för ett sammanlänkat Europa, FSE, för att stödja digitalisering och automatisering inom transportområdet. Vidare anger kommissionen att ca 300 miljoner euro från EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020, har tillgängliggjorts till stöd för forskning och innovation för automatiserade fordon under 2014–2020.

Vi anser att forskning och innovation är A och O för en säker och hållbar marknadsintroduktion av automatiserade och uppkopplade fordon och stöder i sammanhanget tillväxtåtgärder som främjar detta. Vi är dock kritiska till användningen av EU:s olika fonder, eftersom dessa EU-projekt tenderar att bli kostnadsdrivande samtidigt som merparten av notan betalas av de medlemsstater som är nettobetalare, däribland Sverige.

I sammanhanget påminner vi om att kommissionen i maj 2018 presenterade sitt förslag till flerårig budgetram för perioden 2021–2027, följt av ett antal sektors specifika förslag som är knutna till budgeten, till exempel om inrättandet av FSE och Horisont Europa. Kommissionens förslag innebär att anslaget till FSE och Horisont Europa föreslås öka, något som i sin tur innebär en ökning av den svenska avgiften, vilket vi motsätter oss.

Vad gäller kommissionens mål att hantera de socioekonomiska effekterna av automatiserad och uppkopplad rörlighet påminner vi om att vi i ett tidigt stadium varit skarpt kritiska till förekomsten av socioekonomiska åtgärder inom ramen för EU:s program och strategier. Särskilt problematiskt anser vi att det är när denna typ av åtgärder förekommer i så kallade tillväxtprojekt. Vi anser att detta är ett sätt för unionen att i det fördolda ägna sig åt socioekonomiska åtgärder. Därför är vi kritiska till dessa socioekonomiska projekt.

Med det sagt, fru talman, yrkar vi bifall till vår reservation.
(Applåder)

Anf. 47 JENS HÖLM (V):

Fru talman! Vi debatterar nu trafikutskottets betänkande rörande kommissionens strategi för automatiserad och uppkopplad rörlighet. En stor del av detta betänkande handlar av uppenbara skäl om autonoma eller så kallade självkörande fordon.

Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på den reservation som finns.

Vi i Vänsterpartiet anser att det är mycket välkommet att kommissionen har tagit fram en sådan här strategi. Utvecklingen går ju fort. Tekniken för självkörande fordon finns. För ett par timmar sedan var jag med och provkörde ett självkörande fordon i trafikutskottets lokaler. Det tvärnitade då jag ställde mig framför det. Bara det är ett exempel på att utvecklingen går framåt.

Det finns väldigt stora vinster för samhället med automatiserade fordon. Men det är ingen självklarhet att det bara blir vinster. Det finns självklart också hot och risk för en utveckling som går åt fel håll.

Som jag ser det behöver vi självkörande fordon, givet att det är säkra system, givet att vi får klara miljövinster och givet att samhällsnyttan blir betydande.

Vi kan börja med säkerhetsaspekten. Vi kan nog säga att dessa enskilda fordon sannolikt är säkrare än om det sitter en människa bakom ratten. Utvecklingen har helt enkelt gått så långt. Men det finns andra stora risker med självkörande fordon och kanske främst med uppkopplade fordon. Det finns den uppenbara risken för kapningar av systemet. Tänk er själva att vi har ett system med självkörande fordon i en stad som Stockholm och att någon lyckas hacka sig in i systemet och programmera om algoritmerna så att det är gasen i botten i stället för bromsen!

Sådana saker måste självklart lösas. Frågan om vem som egentligen har ansvaret, tillverkaren eller ägaren av fordonet, måste självklart också lösas. Här finns en stor utmaning för försäkringsbranschen. Kanske kommer man att kunna hantera dessa frågor.

När det gäller det andra kriterium som jag ställer upp för att bejaka dessa system – miljönyttan – är utmaningen kanske än större. Vi vet alla att vi snabbt måste minska våra utsläpp av växthusgaser. FN:s klimatpanel, IPCC, presenterade nyligen en rapport där de vädjar om åtgärder i en aldrig tidigare skådad omfattning. Det brådskar.

Här i Sverige har just transportsektorn ett sektorsmål. Vi ska minska utsläppen med minst 70 procent till 2030. Kan självkörande fordon spela en roll här? Ja, i en rapport från OECD från 2015 har man gjort ett scenario över Lissabon. Lissabon är en stad som är ungefär av Stockholms karaktär vad det gäller invånare, tillgång till kollektivtrafik och så vidare.

I den visionen försvinner nio av tio fordon ifall privatägda fordon ersätts med självkörande fordon. Men det bygger på att de självkörande fordonen blir en del av kollektivtrafiken och att de självkörande fordonen används just för att komplettera kollektivtrafiken samt att flera personer åker i samma tur, alltså att man har delade turer. Alla ska alltså inte äga sin egen självkörande bil, och vi ska inte använda självkörande bilar till att hämta pizzan eller till att hämta ungarna från träningen. Då får vi tvärtom en utveckling där våra gator kloggar igen av självkörande bilar.

Men om vi börjar planera våra städer utifrån människors behov och utifrån de ramar som miljön och klimatet sätter upp för oss tror jag att det är fullt möjligt att bygga ett system där nio av tio bilar försvinner. Tänk er vilka fantastiska möjligheter vi då skulle ha för inte minst våra städer! Alla parkeringsplatser skulle försvinna, konstaterar OECD:s rapportförfattare. En stor del av gatunätet skulle kunna krympas, och vi skulle i stället kunna ha parker, skolor och andra allmänna ytor i våra städer.

Avslutningsvis måste också samhällsnyttan överlag bli betydande ifall vi i stor skala ska introducera system med autonoma fordon.

I vårt betänkande refererar vi till en rapport från VTI, där man konstaterar att samhällsnyttan inte i första hand är beroende av tekniken i sig, utan det handlar om den funktion som de självkörande fordonen kan få i samhället. Precis det tror jag är lite av pudelns kärna. Det handlar om vilket system som vi vill introducera. Det handlar också om vilka krav som vi ställer på tillverkarna, de som till exempel programmerar koderna till de självkörande fordonen. Ska det vara slutna system där vi inte har en aning om vilka koder och vilka algoritmer som finns för de olika fordonssystemen? Eller ska vi som politiker ställa krav på att det ska vara en öppen teknik, så att det är programmering som alla kan ta del av och så att olika system kan samarbeta med varandra?

Fru talman! Man brukar prata om att system ska vara teknikneutrala. Men när det gäller teknikneutralitet får det inte misstolkas som att det skulle innebära att vi politiker inte ska ha åsikter över huvud taget om ny teknik. Det är tvärtom. Om vi vill ha säkra system och system med stora vinster för miljön och för samhället överlag måste vi politiker veta vad vi vill. Då måste vi ställa krav. Vi behöver reglera. Det är precis det som vi behöver göra när det gäller uppkopplade och automatiserade fordon. Samhällsnytta, hållbarhet och säkerhet måste hela tiden vara ledorden.

Fru talman! Det finns en reservation från Sverigedemokraterna. Jag har redan yrkat avslag på den. Jag tycker att det är en lite märklig reservation, särskilt då Sverigedemokraterna talar om att man inte vill ha några socioekonomiska analyser av system med autonoma och uppkopplade fordon. Det är väl precis sådana analyser vi måste göra. Vi måste fråga oss vad det får för socioekonomiska effekter.

Jag yrkar alltså avslag på den reservationen och bifall till utskottets förslag i betänkandet. Jag ber så hemskt mycket om ursäkt för att jag har dragit över tiden.

Anf. 48 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! I stort delar jag Jens Holms vision och drömmar. När man tittar på hur ett optimalt samhälle med autonoma fordon utan annan inverkan skulle fungera är det fantastiskt.

Problemet är att det i ett sådant system finns människor. Det är människor som har programmerat de här fordonen. Programmerare sitter bakom en dator, men vem ska programmeraren programmera bilen för? Är det för fordonsförarna, alltså de som sitter i fordonen, eller är det för människorna som går vid sidan av? Är det för cyklisterna?

Jag och Sverigedemokraterna är mycket positiva till just autonomin. Däremot måste man vara försiktig när man diskuterar autonomin, för jag tror inte att den är så smärtfri som drömmar och visioner påvisar.

Som sagt var: Så länge det finns människor och cyklar kommer det att finnas hinder som gör att bilarna stannar. Pondera att en lastbil kommer i full fart mot en autonom bil. Hur ska bilen då reagera? Ska den köra framåt och eventuellt köra på en människa för att skydda föraren? Ska den stå still och låta föraren ta smällen? Ska den väja åt sidan och köra ihjäl en cyklist? Det är inga lätta frågor.

Vad gäller de socioekonomiska delarna är det väl jättebra att man gör en utvärdering. Däremot tycker jag inte att EU-fonderna ska gå till att betala de socioekonomiska åtgärderna.

Anf. 49 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag instämmer med Jimmy Ståhl om att det är extremt svåra etiska avväganden som behöver göras. Men de där avvägningarna görs ju i trafiken redan i dag, när det sitter en människa bakom ratten. Det är därför jag tycker att det är så viktigt med öppna system och att vi måste ålägga tillverkarna att samarbeta med varandra med öppen källkod så att vi kan se hur man har optimerat olika former av system.

I de här diskussionerna och när det gäller hela miljökopplingen – blir det här över huvud taget en vinst för miljön? – är det viktigt att vi optimerar systemen rätt.

Hela detta diskussionskomplex faller för mig under socioekonomiska effekter, alltså en av de tre pelare som kommissionen lyfter upp i sin strategi. Därför är det så märkligt att Sverigedemokraterna *inte* vill att EU ska titta på de socioekonomiska effekterna. Här, fru talman, vill jag citera ur Sverigedemokraternas reservation, där de säger så här angående att analysera socioekonomiska effekter av automatiserad rörlighet: ”Vi anser att detta är ett sätt för unionen att i det fördolda ägna sig åt socioekonomiska åtgärder, något som EU inte ska ägna sig åt.”

Vad är det här, Jimmy Ståhl? Först står du här och ber att vi just ska titta noggrannare på de socioekonomiska effekterna, och sedan säger ni i er reservation att det här är något dolt projekt från EU som man inte ska syssla med. Vad menar ni?

Anf. 50 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Det är så här, Jens Holm, att vi anser att det kommer att ta väldigt, väldigt lång tid att få igång automatisering av fordon. Vi vet att automatisering i dag finns inom gruvindustrin och i slutna, staketerade områden. På Volvo har de länge haft autonoma fordon som har kört till exempel motorblock, chassin med mera. Men att få ut detta i vardagen, att köra transporter, taxiverksamhet med mera kommer att ta mycket, mycket lång tid.

Däremot anser vi till skillnad från Jens Holm och Vänsterpartiet att vi ska vara restriktiva med EU-fonder. EU ska inte agera arbetsförmedling till chaufförer som eventuellt blir arbetslösa på grund av automatiseringen. Varje land bör självt ta hand om sin egen arbetsmarknad och ta hand om de människor som eventuellt kan bli arbetslösa.

Genom att använda dessa fonder kommer man att behöva öka kravet på medlemsinbetalningar från länderna. Det förvånar mig att Jens Holm är villig att betala mer pengar till EU. Det vill i alla fall inte vi.

Anf. 51 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag vill komma med en väldigt tydlig korrigerig här: När vi senast i EU-nämnden hanterade EU:s budget för 2019 var det ett enda parti som gick emot den budgeten på grund av de stora utgiftsökningarna. Det var Vänsterpartiet, inte Sverigedemokraterna.

Fru talman! Jag tycker fortfarande att det är någonting som skorrar lite falskt hos Sverigedemokraterna. Först pekar man på den nya tekniken och de osäkerheter som finns för samhället. Men när EU i sin strategi säger att man just vill analysera sådana här osäkerheter och hjälpa till att hitta de bästa lösningarna, vilket ryms under diskussionen kring de socioekonomiska effekterna, då säger Sverigedemokraterna att det här är någonting som EU nu har börjat göra i det fördolda, och det ska man absolut inte göra. Jag tycker inte riktigt att Sverigedemokraterna blir trovärdiga i den diskussionen.

Anf. 52 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Vi står inför ett vägskäl när det gäller automatiserade och uppkopplade fordon. Jag tror att de flesta av oss till och med har svårt att riktigt föreställa oss vad framtiden kommer att föra med sig.

Möjligheterna är både många och stora. Här finns just nu en potential att radikalt förändra vårt transportsystem, vår innovationsutveckling och vår arbetsmarknad. Tekniken kan också ge nya möjligheter till mobilitet och transporter inte bara i städer utan också i glesbygd. Det finns även möjligheter för personer som i dag har begränsad tillgång till egna transporter att faktiskt få ökad rörelsefrihet.

Framtidens transporter handlar om många olika saker. Det handlar inte minst om både svensk och europeisk konkurrenskraft. Det handlar om miljövinster, och det handlar om vem som bär ansvaret vid en eventuell olycka. Det handlar om trafiksäkerhet och så vidare.

Detta är frågor som vi inte kan lösa själva här i Sverige. Här är EU verkligen ett bra exempel på hur vi tillsammans kan göra det bättre, och vad vi behandlar här i kammaren i dag är just kommissionens meddelande om en EU-strategi för automatiserad och uppkopplad rörlighet.

Strategin bygger på tre övergripande strategiska mål: för det första att vi ska utveckla viktig teknik och infrastruktur för att stärka EU:s konkurrenskraft, för det andra att säkerställa en inre marknad för säkert införande av automatiserad och uppkopplad rörlighet och för det tredje att hantera de socioekonomiska effekterna av automatiserad och uppkopplad rörlighet.

Så långt allt väl, för de här sakerna hänger ju ihop, och i normalfallet hade ett sådant här meddelande passerat kammaren relativt obemärkt – dock inte i dag. Anledningen till det är att vi har en reservation från Sverigedemokraterna, som å ena sidan säger sig vara för att stärka den inre marknaden, alltså målet om att stärka den inre marknaden, och å andra sidan är negativt inställda när det kommer till de övriga två målen. De ser ett behov av att vi utvecklar gemensamma normer och strategier för hur det här ska gå till, men när det kommer till målet om att utveckla teknik och infrastruktur och därmed använda också gemensamma resurser för det tycker de att detta är direkt dåligt. När det kommer till att hantera de socioekonomiska effekterna uttrycker man till och med att man redan tidigt har varit starkt kritiska till själva förekomsten av socioekonomiska åtgärder och projekt i EU-sammanhang.

Fru talman! Man tar sig för pannan. Vad är det egentligen Sverigedemokraterna vill uppnå? Inga pengar, ingen strategi för hur tekniken kan komma både glesbygd och städer till del, ingen tanke på hur teknikutvecklingen kan främja trafiksäkerheten för till exempel barn. Varför inte göra transporter tillgängliga för dem som i dag inte har möjlighet till egna transporter? Allt detta handlar ju om socioekonomiska effekter – hur vi kan göra transporter tillgängliga för medborgarna.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets utlåtande.
(Applåder)

Anf. 53 SOFIA WESTERGRÉN (M):

Fru talman! Självkörande bilar kommer att förändra städerna inom några år. Tänk dig en helt krockfri bil där du kan luta dig tillbaka, trygg och säker, ta en kopp kaffe och gå igenom mejlen!

Det blir full klimatnytta när fordonet används annorlunda och mer effektivt än i dag – 90 procent av bilarna i städerna förväntas försvinna. Dagens bilar står parkerade 97 procent av tiden. År 2017 dog 253 personer i trafiken. En forskare från Kungliga Tekniska Högskolan har gjort liknel-

sen att det är en lika stor förändring vi har framför oss när vi går från vanliga bilar till självkörande bilar som det var när vi gick från häst och vagn till dagens bilar.

I Sverige bedrivs testverksamhet kring autonoma fordon, men på många håll har testverksamheten kommit betydligt längre. Ett flertal stater i USA har redan tillåtit autonoma fordon, och tester görs samtidigt i bland annat Tyskland, Japan och Sydkorea.

Många av frågorna hanteras på EU-nivå för att få gemensamma standarder och en digital inre marknad och för att kunna konkurrera med Asien och USA.

Det är positivt att vi har bred samsyn mellan partierna om att det är bra med utvecklingen av självkörande bilar. Samtidigt finns en frustration kring att den föregående socialdemokratiska regeringen varit för långsam med att driva processen framåt. Det är olyckligt att utredningen blev försenad.

Boston Consulting Group har tillsammans med World Economic Forum lyft fram tre huvudsakliga frågor kring kommande lagstiftning som blir viktiga att lösa för politiken:

- När kan även förarlösa fordon tillåtas?
- Vem bär ansvaret om ett självkörande fordon krockar?
- Vilka internationella standarder måste vara uppfyllda för att autonoma fordon ska kunna tillåtas i exempelvis hela EU?

Målet är att det ska bli säkrare och att nollvisionen om olyckor ska uppnås. Om sedan en olycka ändå sker måste det finnas tydliga ansvarsförhållanden. I dagsläget finns det frågetecken som behöver rätas ut.

För Moderaterna är alltid trafiksäkerhetsfrågan av högsta prioritet, och i Sverige bygger alla försök med självkörande fordon på att säkerhetsfrågan är överordnad.

Fru talman! Moderaterna vill skapa förutsättningar för att svensk fordonsindustri ska fortsätta vara i framkant. Moderaterna vill ha en säkrare, bättre och hållbarare framtid! Det är därför dags att Sverige växlar upp tempot på samtliga områden som är nödvändiga för att möjliggöra en storskalig introduktion av självkörande fordon – för säkerhetens skull, för att minska antalet bilolyckor och för att ingen mer ska dö i trafiken.

(Applåder)

I detta anförande instämde Edward Riedl (M).

Anf. 54 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Som Teres Lindberg sa i talarstolen är det här ett ärende där vi i stort är överens. Men kanske kommer vi inte att vara lika överens om ett par år, då utvecklingen har gått längre framåt och det krävs finansiering för olika projekt men också då det kommer att fordras att vi politiker sätter ned foten och bestämmer oss för vad för slags system av självkörande fordon vi i så fall vill tillåta.

Jag tycker att det är intressant att Sofia Westergren refererar till att 90 procent av våra fordon kan försvinna från gatorna. Det ger ju en fantastisk möjlighet att bygga hållbara städer. Men den uppgiften baseras på att vi inte längre äger bilar privat utan att de självkörande fordonen är en del av kollektivtrafiken.

Min första fråga till Sofia Westergren är helt enkelt hur Moderaterna vill verka för ett system där de självkörande fordonen inte är självägda utan en del av kollektivtrafiken.

Min andra fråga rör om Moderaterna vill ställa krav på tillverkarna, dels att de ska använda sig av till exempel öppna källkoder så att detta är en teknik som är öppen och kan spridas och dels att de ska samarbeta med varandra. Är det någonting som Moderaterna vill verka för?

Anf. 55 SOFIA WESTERGREN (M) replik:

Fru talman! Jag är ju moderat och värnar om individens valfrihet. Jag tänker att när det är tillräckligt attraktivt att ingå i de fordonsflottor som det är tal om här, då gör folk det för en hållbarare värld.

På det andra, det med öppna koder och sådant, får jag säga pass. Självklart vill vi ha ett säkert system – att det inte hackas och så vidare. Men vad jag förstår är 5G-nätet viktigt så att vi får en snabb uppkoppling som klarar stora dataöverföringar på ett säkert sätt. Det kanske inte var svar på frågan.

Anf. 56 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Ibland är ett kort svar också någon form av svar. Men att Moderaterna värnar det privata ägandet, om vi säger så, är väl ingen nyhet.

Om vi ska få bort 90 procent av bilarna och introducera ett helt nytt transportsätt tror jag att det är viktigt att vi politiker vet vad vi vill. Jag kan ju tänka mig att man bland biltillverkarna ser sig ängsligt omkring: Oj, nio av tio bilar! Är det jag som tillverkare som inte längre kommer att kunna sälja en bil?

Jag tycker att det är viktigt att vi riggar ett kollektivtrafiksystem där självkörande bilar kan ingå, men det ska vara på just de premisserna så att vi inte får ett system där alla är ägare av en självkörande bil och kan köra omkring precis hur som helst. Hämta barnen från träningen – jag skickar i väg den självkörande bilen. Jag vill ha en pizza – jag skickar i väg den självkörande bilen. Då kommer våra gator att kloggias igen helt och hållet. Då har vi skapat ett nytt problem i stället för en lösning.

Vad gäller öppen källkod kanske det är lite av en nördig fråga, men jag tror att det är viktigt. När jag pratar med forskare, till exempel på Chalmers i Göteborg som väl inte är så långt från ledamotens hemtrakter, pratar de om just det – att vi politiker måste sätta ned foten och kräva att vi får tillgång till de koder, algoritmer, som läggs in i dessa system i händelse av en olycka men också för att de olika systemen ska kunna samarbeta med varandra. Där är det alltså viktigare att kunna dela med sig av tekniken än att enskilda bolag, så som det till största delen är nu, låser in tekniken av konkurrensskäl. Det är något att tänka på.

Anf. 57 SOFIA WESTERGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tror att det är oerhört viktigt som du säger, Jens Holm – att EU får ett övergripande ansvar, just för att det ska vara standardiserat. Det ska vara en teknisk inre marknad som fungerar för bra insyn.

Du nämnde detta med 90 procent. Det är alltså 90 procent i städerna. Vi ser att landsbygden också i fortsättningen är en betydande marknad för bilar. Jag tror inte att allt ägande kommer att försvinna.

Det finns också en del att läsa om full klimatnytta. Man kan tänka sig fordonskolonner och annat som skulle kunna vara ett komplement till nuvarande kollektivtrafik – eller ersätta den helt.

Nu går vi in i något nytt, och det är svårt för mig som politiker att veta exakt hur det kommer att fungera, men visst ser vi en nytta med att städerna blir mer bilfria och säkrare för alla.

Nu har vi en situation med bilar, cyklar och sparkstöttingar, och alla tycker olika saker om de olika företeelserna. Men det är klart att vi går en ny, häftig verklighet till mötes, och för en hållbarare och säkrare värld måste vi också kunna offra något.

Anf. 58 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! I slutet av 1700-talet fattade Frankrike beslut om att längder och vikter skulle utgå från mätbara och vetenskapliga principer. Dessa idéer spred sig över hela Europa och senare under 1800-talet över hela världen. Gemensamma längder, vikter och mått underlättar handel, vilket i sig skapar den välfärd som vi alla i dag kan njuta av.

Även om det finns de som hävdar nationens särart är de flesta i dag överens om att det behövs gemensamma värderingar för en fungerande samhällsgemenskap och frihandel.

Fru talman! I dag talar vi om kommissionens EU-strategi för automatiserad och uppkopplad rörlighet. Det är inte ett ämne som kommer att fånga mediernas intresse just denna dag, men det är ett ämne som handlar om vår gemensamma framtid. Ska vi utveckla olika former av självkörande fordon som metod för att leverera varor kommer det att krävas att vi har någon form av gemensamma regler för detta.

Vi i Sverige är duktiga på forskning som handlar om nya transportlösningar. Men om alla länder har egna regelverk kommer denna forskning att hämmas. På samma sätt som 1700-talets politiker insåg att längder och vikter bör vara lika i hela världen för att gynna handel behöver vi nu arbeta för att få fram så likvärdiga regler som möjligt avseende automatiserad och uppkopplad rörlighet.

Fru talman! Redan när jag förra gången satt i riksdagen, 1998–2002, samtalade jag med en vän som arbetar som internationell jurist. Redan då funderade vi på vem som äger det juridiska ansvaret om ett framtida självstyrande fordon är med vid exempelvis en olycka. Är det föraren, programmeraren, producenten eller säljaren som ansvarar för det självstyrande fordonet? Det har gått 20 år sedan jag senast var tvungen att fundera på detta, och under denna tid har teknikutvecklingen gått framåt samtidigt som vi på den politiska och den juridiska sidan fortfarande grubblar på ansvarsfrågan.

Denna EU-strategi syftar till att vi som beslutsfattare ska få fram fungerande system som gör att vi kan dra nytta av den utveckling som nu sker. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 59 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att vi i Liberalerna ställer oss bakom trafikutskottets utlåtande om EU:s strategi för uppkopplade och automatiserade fordon.

Vi tycker att det är väldigt positivt att EU skickar en så stark signal, inte bara inom EU utan även globalt, om att vi vill driva på och bli världsledande inom denna teknik. Det är som EU konstaterar: Vi står inför ett vägskafl när det gäller våra transporter.

Strategin sammanfattas i tre strategiska mål. Det första är att vi måste utveckla vår teknik och vår infrastruktur. Det andra målet är att vi måste säkerställa att införandet sker på ett säkert sätt. Det tredje är att vi måste undersöka de socioekonomiska effekterna. Det är nämligen som man konstaterar: Samhällsnyttan av denna teknik är inte själva tekniken i sig utan hur den påverkar samhället.

Det som är positivt är att strategin inte bara är tomma ord eller ett dokument som vi hanterar här i riksdagen, utan EU är redan i full gång. Man pekar på en rad olika fonder, för forskning men också för att kunna bygga olika infrastrukturer.

När det gäller forskningen är Sverige väl representerat i många av de forskningsprojekt som pågår i Europa, bland annat projektet L3Pilot, som handlar om att uppvisa olika funktioner för självkörande bilar. Bland våra lastbilstillverkare, där Sverige är väl representerat, tittar man på hur man ska kunna köra med kolonner genom Europa.

Det andra område som pekas ut är hur man säkert ska kunna införa detta. Här pekar EU på en rad olika regler som måste revideras. Man lyfter bland annat fram säkerhetsfrågor som till exempel vem som är ansvarig vid en olycka, hur data ska utväxlas för att vi ska kunna vara uppkopplade både mot infrastruktur och mellan bilar, hur attacker mot bilars it-system ska hanteras och kanske framför allt det som vi redan sett: risken att vi nu i början får se att invånare har en övertro på tekniken och använder den felaktigt.

Det jag tycker är mest intressant är egentligen det sista målet, som gäller de socioekonomiska effekterna av tekniken. Där är det oerhört viktigt att vi samverkar i Europa för att titta på vilka effekter den får för samhället. Vi som medborgare, och även företag, vill ju transportera gods över gränserna. Därför måste vi verkligen ha en inre marknad, och vi måste också veta vilka konsekvenser tekniken får.

Detta kommer nämligen inte bara att påverka transporter av gods och människor, där kanske framför allt äldre och funktionsnedsatta kommer att ha en stor fördel. Det kommer även att påverka arbetsmarknad, utbildning, företagens villkor och ekonomi – allt vi hanterar här i riksdagen och all verksamhet i vårt samhälle.

Om vi i Sverige och EU ska bli världsledande skulle jag i dessa Nobelpristider vilja peka på vad årets Nobelpristagare i kemi, Frances Arnold, sa: Ska man bli världsledande och få ett Nobelpris måste man söka excellens och samverka med de bästa.

Det jag kanske saknar i denna strategi är en tydligare signal om att vi måste jobba globalt med dessa frågor. Vi måste titta utanför Europa och kanske framför allt mot USA. Där har man i Kalifornien redan tagit fram en lagstiftning för hur man ska kunna ha förarlösa bilar i trafiken. Flera städer planerar redan för hur man ska kunna införa eldrivna, förarlösa bilar. Googles avknoppade företag Waymo har precis startat en taxiverksamhet med förarlösa bilar. Vi har alltså mycket att lära, inte bara av varandra i Europa utan även genom att titta utanför Europa.

Fru talman! Liberalerna anser att Sverige ska ligga i framkant när det gäller att utnyttja teknikutveckling och innovation för att utveckla samhällsfunktionerna och lösa våra samhällsproblem. Vi tror på att tekniken innebär en självklar möjlighet att lösa många av de problem vi har.

Med Sveriges världsledande position när det gäller trafiksäkerhet och vår erkända förmåga att samarbeta tror jag och Liberalerna att Sverige skulle kunna ta på sig ledartröjan när det gäller hur självkörande och eldrivna fordon skulle kunna införas i samhället. Därmed tror jag att vi kan vara ett vägledande exempel på hur denna teknik skulle kunna introduceras i samhället.

Med dessa ord vill jag säga att vi i Liberalerna ställer oss bakom trafikskottets utlåtande.
(Applåder)

Anf. 60 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman! Visst är det spännande och intressant med ny teknik. Digitaliseringen har inneburit och innebär en stor utveckling inom många sektorer, och nu kommer utvecklingen med automatisering och AI på bred front.

Det är dock viktigt att inte ha en övertro på vad tekniken kan åstadkomma. För att vi ska få ut så positiva effekter som möjligt av tekniken måste vi följa utvecklingen och styra den så att tekniken tjänar människan, miljön och välfärden.

EU:s strategi för automatiserad och uppkopplad rörlighet innehåller den balans som en sådan här strategi så väl behöver. Man lyfter fram både potentiella fördelar och nackdelar. Till exempel lyfter man fram att de automatiserade fordonen skulle kunna främja program för samåkning och rörlighet som en tjänst, det vill säga sälja turer och inte bilar. En annan följd av autonoma fordon skulle kunna vara att elektrifieringen av fordon och elektromobiliteten påskyndas. Det är potentiella fördelar som många knyter till utvecklingen av automatiserade fordon.

Men många stannar ofta där utan att se till risker och nackdelar. I strategin lyfts dock även nackdelar fram. Man säger till exempel: Vi kan dock inte förvänta oss att enbart dessa tekniska förändringar i sig ska lösa problemen med trafikstockningar, transportrelaterade utsläpp och dödsolyckor på vägarna.

Lägre transportkostnader, mindre tid för föraren att ägna åt körning samt ökad komfort och tillgänglighet riskerar att leda till ännu fler och längre resor eftersom man får en ökad efterfrågan. En större ökning av den totala trafiken skulle innebära mer trafik i våra städer och större utsläpp och fler trafikstockningar.

Kommissionen konstaterar att det krävs att vi hanterar den långa övergångsfasen på rätt sätt och ser till att framtidens fordon är en del av ett transportsystem som främjar social inkludering, låga utsläpp och effektivitet överlag.

Nya risker, såsom en övertro på felaktig användning, behöver bemötas. Man bör även hantera nya frågor, som till exempel hur mycket infrastrukturstöd som krävs för autonoma fordon och hur denna infrastruktur ska samverka med fordonen.

Man lyfter också fram att etiska frågor kopplade till överlåtandet av ansvaret för att köra fordonen måste behandlas.

Vi ska dock vara fullt medvetna om att det huvudsakliga syftet med EU:s strategi för automatiserade och uppkopplade fordon är det som slås fast: Ambitionen är att göra Europa världsledande vad gäller att införa automatiserad och uppkopplad rörlighet och därmed leda Europa mot ett minskat antal dödsolyckor vägarna, minskad mängd skadliga utsläpp från transportområdet och minskade trafikstockningar.

Jag ser positivt på att EU tar ett större ansvar för utvecklingen av automatiserad och uppkopplad rörlighet. Det är nog vår enda möjlighet att hantera de utmaningar som finns på detta område.

Samtidigt ska vi dock vara medvetna om att automatiserade fordon inte per automatik kommer att ha positiva effekter på samhället utan att det är beroende av om det är delade, alltså att de precis som Jens Holm var inne på är en del av kollektivtrafiken, att de drivs med förnybara bränslen och att de effektiviserar transportarbetet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.55 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

SoU3 Ny lag om tobak och liknande produkter

Punkt 2 (Undantag för vissa produkter)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

279 för utskottet

61 för res. 1

9 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 70 M, 28 C, 27 V, 22 KD, 20 L, 16 MP

För res. 1: 61 SD

Frånvarande: 4 S, 1 SD, 3 C, 1 V

Mia Sydow Mölleby (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Marknadsföring och handel)

1. utskottet

2. res. 3 (S, V, MP)

Votering:

200 för utskottet

140 för res. 3

1 avstod

8 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 70 M, 61 SD, 28 C, 22 KD, 19 L

För res. 3: 97 S, 27 V, 16 MP

Avstod: 1 L

Frånvarande: 3 S, 1 SD, 3 C, 1 V

Mia Sydow Mölleby (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 5 (Exponeringsförbud för tobaksvaror)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

3. res. 5 (KD)

Förberedande votering:

27 för res. 4

23 för res. 5

291 avstod

8 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Mia Sydow Mölleby (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Prot. 2018/19:27
12 december

Huvudvotering:
291 för utskottet
27 för res. 4
22 avstod
9 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 70 M, 61 SD, 28 C, 19 L, 16 MP

För res. 4: 27 V

Avstod: 21 KD, 1 L

Frånvarande: 3 S, 1 SD, 3 C, 1 V, 1 KD

Mia Sydow Mölleby (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Jimmy Loord (KD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 7 (Rökförbud på uteserveringar)

1. utskottet

2. res. 7 (M, C, KD)

Votering:

142 för utskottet

120 för res. 7

80 avstod

7 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 28 V, 1 L, 16 MP

För res. 7: 70 M, 28 C, 22 KD

Avstod: 61 SD, 19 L

Frånvarande: 3 S, 1 SD, 3 C

Punkt 8 (Särskilda rökområden i utomhusmiljöer)

1. utskottet

2. res. 9 (SD)

Votering:

281 för utskottet

61 för res. 9

7 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 70 M, 28 C, 28 V, 22 KD, 20 L, 16 MP

För res. 9: 61 SD

Frånvarande: 3 S, 1 SD, 3 C

Punkt 9 (Lokal reglering av rökförbud i utemiljöer)

1. utskottet
2. res. 11 (L)

Votering:

300 för utskottet

19 för res. 11

23 avstod

7 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 70 M, 61 SD, 28 C, 28 V, 16 MP

För res. 11: 19 L

Avstod: 22 KD, 1 L

Frånvarande: 3 S, 1 SD, 3 C

Punkt 11 (Portionsförpackat snus)

1. utskottet
2. res. 14 (M, SD, C)

Votering:

183 för utskottet

159 för res. 14

7 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 28 V, 22 KD, 20 L, 16 MP

För res. 14: 70 M, 61 SD, 28 C

Frånvarande: 3 S, 1 SD, 3 C

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU1 Statens budget 2019 Rambeslutet

Punkt 1 (Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken)

1. utskottet
2. res. 1 (M, KD)
3. res. 2 (SD)
4. res. 3 (C)
5. res. 4 (L)

Förberedande votering 1:

28 för res. 3

20 för res. 4

294 avstod

7 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Prot. 2018/19:27
12 december

Förberedande votering 2:
61 för res. 2
28 för res. 3
253 avstod
7 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.
Förberedande votering 3:
92 för res. 1
61 för res. 2
189 avstod
7 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.
Huvudvotering:
141 för utskottet
153 för res. 1
48 avstod
7 frånvarande
Kammaren biföll res. 1.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 28 V, 16 MP
För res. 1: 70 M, 61 SD, 22 KD
Avstod: 28 C, 20 L
Frånvarande: 3 S, 1 SD, 3 C

Punkt 2 (Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget)

1. utskottet
2. res. 5 (M, KD)
3. res. 6 (SD)
4. res. 7 (C)
5. res. 8 (L)
Förberedande votering 1:
28 för res. 7
20 för res. 8
294 avstod
7 frånvarande
Kammaren biträdde res. 7.
Förberedande votering 2:
61 för res. 6
28 för res. 7
252 avstod
8 frånvarande
Kammaren biträdde res. 6.
Joar Forssell (L) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.
Förberedande votering 3:
92 för res. 5
61 för res. 6
189 avstod
7 frånvarande
Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

141 för utskottet

153 för res. 5

48 avstod

7 frånvarande

Kammaren biföll res. 5.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 28 V, 16 MP

För res. 5: 70 M, 61 SD, 22 KD

Avstod: 28 C, 20 L

Frånvarande: 3 S, 1 SD, 3 C

Prot. 2018/19:27

12 december

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU11 Höständringsbudget för 2018

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU3 Kommissionens EU-strategi för automatiserad och uppkopplad rörlighet

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. (SD)

Votering:

281 för utskottet

61 för res.

7 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 70 M, 28 C, 28 V, 22 KD, 20 L, 16 MP

För res.: 61 SD

Frånvarande: 3 S, 1 SD, 3 C

§ 10 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2018/19:70 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelse skulle förlängas till och med *fredagen den 18 januari 2019*.

EU-dokument

COM(2018) 819 Förslag till rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 vad gäller bestämmelserna om distansförsäljning av varor och vissa inhemska leveranser av varor

Prot. 2018/19:27
12 december

Motion
med anledning av skr. 2018/19:15 Riksrevisionens rapport om skyddet
mot oegentligheter inom migrationsverksamheten vid utlandsmyndig-
heterna
2018/19:3000 av Marta Obminska m.fl. (M)

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 16.15.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 5 anf. 32 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.55 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

§ 1 Bordläggning av förslag till statsminister	1
Anf. 1 TALMANNEN.....	1
§ 2 Justering av protokoll.....	1
§ 3 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 5 Statens budget 2019 Rambeslutet.....	2
Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU1.....	2
Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M).....	2
Anf. 3 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	4
Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	5
Anf. 5 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	6
Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	6
Anf. 7 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	6
Anf. 8 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	7
Anf. 9 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	7
Anf. 10 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	7
Anf. 11 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	8
Anf. 12 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	8
Anf. 13 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	9
Anf. 14 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	9
Anf. 15 OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	9
Anf. 16 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	11
Anf. 17 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	12
Anf. 18 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	12
Anf. 19 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	13
Anf. 20 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	13
Anf. 21 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	15
Anf. 22 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	16
Anf. 23 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	17
Anf. 24 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	17
Anf. 25 JAKOB FORSSMED (KD).....	17
Anf. 26 MATS PERSSON (L)	20
Anf. 27 FREDRIK OLOVSSON (S).....	23
Anf. 28 JAKOB FORSSMED (KD) replik	25
Anf. 29 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	26
Anf. 30 JAKOB FORSSMED (KD) replik	26
Anf. 31 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	27
Anf. 32 ULLA ANDERSSON (V).....	27
Anf. 33 JANINE ALM ERICSON (MP).....	30
Anf. 34 CECILIA WIDEGREN (M).....	32
Anf. 35 BO BROMAN (SD)	34
Anf. 36 PER ÅSLING (C).....	37
Anf. 37 HAMPUS HAGMAN (KD)	38
Anf. 38 JOAR FORSSELL (L)	39
Anf. 39 JÖRGEN HELLMAN (S)	42
Anf. 40 CECILIA WIDEGREN (M) replik	43
Anf. 41 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	43

Anf. 42 CECILIA WIDEGREN (M) replik	44
Anf. 43 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	44
Anf. 44 TONY HADDOU (V).....	44
(Beslut fattades under § 9.)	47
§ 6 Höständringsbudget för 2018	47
Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU11	47
Anf. 45 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	47
(Beslut fattades under § 9.)	49
§ 7 Kommissionens EU-strategi för automatiserad och uppkopplad rörlighet.....	49
Trafikutskottets utlåtande 2018/19:TU3	49
Anf. 46 JIMMY STÅHL (SD)	49
Anf. 47 JENS HOLM (V)	50
Anf. 48 JIMMY STÅHL (SD) replik	52
Anf. 49 JENS HOLM (V) replik	52
Anf. 50 JIMMY STÅHL (SD) replik	53
Anf. 51 JENS HOLM (V) replik	53
Anf. 52 TERES LINDBERG (S)	53
Anf. 53 SOFIA WESTEREGREN (M)	54
Anf. 54 JENS HOLM (V) replik	55
Anf. 55 SOFIA WESTEREGREN (M) replik.....	56
Anf. 56 JENS HOLM (V) replik	56
Anf. 57 SOFIA WESTEREGREN (M) replik.....	57
Anf. 58 MAGNUS JACOBSSON (KD)	57
Anf. 59 HELENA GELLERMAN (L)	58
Anf. 60 EMMA BERGINGER (MP).....	59
(Beslut fattades under § 9.)	60
Ajournering.....	60
Återupptaget sammanträde.....	60
§ 8 Beslut om ärende som slutdebatterats den 11 december	61
SoU3 Ny lag om tobak och liknande produkter	61
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	63
FiU1 Statens budget 2019 Rambeslutet	63
FiU11 Höständringsbudget för 2018.....	65
TU3 Kommissionens EU-strategi för automatiserad och uppkopplad rörlighet	65
§ 10 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	65
§ 11 Kammaren åtskildes kl. 16.15.	66